

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

Art. 55 par. 1 van de samengeschakelde wetten op de inkomstenbelastingen en de verenigingen zonder winstoogmerken

1. Men weet dat art. 55 par. 1. S. W. I. B. het beginsel vestigt dat het door de belastingplichtige in zijn aangifte opgegeven inkomstencijfer door het Beheer tot grondslag der belasting moet worden genomen, behalve indien het onjuist bevonden wordt. Het Beheer mag het aangegeven inkomstencijfer nazien en is daarbij gerechtigd aan de belastingplichtige mondelinge of schriftelijke ophelderingen te vragen, en, indien deze verplicht is tot het houden van een comptabiliteit, kwijtschriftboekjes of dagboek, tot het vorderen van inzage van schrifturen en rekeningstukken (art. 55 par. 1 alinea 1 S. W. I. B.).

De Administratie kan bovendien zulke uitleggingen en inzage vorderen tot bij het verstrijken van de termijn binnen dewelke de navorderingen over afgesloten dienstjaren mogen gevestigd worden, zelfs indien de aangifte reeds aanvaard en de belastingen reeds betaald zijn (art. 55 par. 1 alinea 2 S. W. I. B.).

2. Op te merken is dat de Administratie dit recht om uitleg te vragen mag uitoefenen, buiten alle gedachte aan fraude om. Uitleg mag gevraagd worden, zelfs indien de Administratie oordeelt dat de door de belastingplichtige verstrekte aangifte juist is; bijv. om een eigen documentatie aan te leggen, die eventueel zal gebruikt worden voor de taxatie bij wijze van vergelijking met andere belastingplichtigen.

De sanctie op het niet-voorleggen van de aldus door het Beheer gevorderde ophelderingen bestaat in de bij art. 56 S. W. I. B. geregelde aanslag van ambtswege.

De bij art. 55 par. 1 S. W. I. B. aan de Administratie verleende bevoegdheid is echter niet onbeperkt. De tekst van alinea 1 van voornoemd art. 55 par. 1 voorziet twee, van elkaar duidelijk onderscheiden bevoegdheden :

- a) het vragen van schriftelijke of mondelinge uitleggingen (n° 3);
- b) het vragen van inzage van schrifturen en rekeningstukken (n° 4).

3. Het vragen van schriftelijke of mondelinge uit-

leggingen. — De Administratie mag uitleggingen vragen aan ieder « belastingplichtige » d.i. ieder die belastbare inkomsten heeft genoten. Wie geen belastbare inkomsten heeft genoten is niet onderworpen aan de toepassing van art. 55 par. 1 (Ronse et Tiberghien, *Tr. imp. rev.*, n° 572). Het behoort aan de administratie te bewijzen dat de betrokkene valt in de categorie der belastingplichtigen.

4. *Het vragen van inzage van schrifturen en rekeningstukken.* — Buiten de algemene voorwaarde van belastingplichtigheid, hierboven aangehaald, is de uitoefening van dit recht door de Administratie, gebonden aan een bijzondere voorwaarde n.l. dat de betrokkene, aan wie inzage van schrifturen en rekeningstukken wordt gevraagd, de wettelijke verplichting hebbe, ofwel een comptabiliteit te bezitten, ofwel kwijtschriftenboekjes, ofwel een dagboek te houden.

Het recht van de Administratie om de besproken inzage te vorderen is dus strikt beperkt tot de gevallen waarin de wettelijke verplichting tot boekhouden bestaat. Bestaat dergelijke verplichting niet, dan kan de Administratie ook niet de overlegging der schrifturen vragen. Deze oplossing is zeker (tekst van art. 55 par. 1 alinea 1 S. W. I. B.; De Mey, *Comm. de la Loi du 27-7-1938*, n° 30; Ronse et Tiberghien, *Tr. imp. rev.*, n°s 566, 573-574; Buisseret, *Manuel imp. rev.*, n° 286; Circ. R/779 van van 15-2-1948 n° 624, in : *Rép. Fisc.* 1949, p. 9).

5. In de praktijk kan de Administratie alleen die inzage vorderen :

- a) tegen de personen die, een vrij beroep uitoefenend, *fiscaal* gehouden zijn tot het houden van kwijtschriftenboekjes en een dagboek (art. 30 S. W. I. B.);
- b) tegen de handelaars, die op grond van art. 16 vlg. Wetb. van Koophandel, verplicht zijn zekere boeken te houden.

Overigens bestaat in dit laatste geval enige twijfel. De *commerciële* verplichting boek te houden, is, in het Handelsrecht, van onbeduidende sancties voorzien, zodat men zich terecht afvraagt of er, inder-

daad, een algemene verplichting tot boekhouding, voor handelaars, aan te nemen is. Sommigen hebben dit, in verband met art. 55 S. W. I. B., ten zeerste in twijfel getrokken (Ronse et Tiberghien, *Tr. imp. rev.*, n° 566). Het is nochtans niet onmogelijk art. 55 S. W. I. B. te beschouwen als een *fiscale sanctie*, die de verplichting boek te houden volgens art. 16 vlg. Wetb. van Koophandel handhaaft, zodat de handelaar die geen boeken bezit, fiscaal dezelfde behandeling zou ondergaan als de handelaar die weigert zijn boekhouding aan de Administratie voor te leggen.

* * *

6. In het *Parlementair Bulletin van Vragen en Antwoorden*, n° 17 van 5 April 1949, p. 632, verscheen volgend stuk :

« Vraag n° 52 van M. Lagae van 22 Maart 1949 :

» Zou de achtbare heer minister mij willen zeggen
» op welke wetsbepaling steunt de vraag gericht aan
» een V.Z.W. haar boekhouding aan de contrôlediensten
» der belastingen voor te leggen en desgevallend hoe
» lang dergelijke vereniging haar boekhouding moet
» bewaren?

» *Antwoord.* De vraag gericht tot een belastingplichtige inzake te verlenen van zijn schriften
» steunt op art. 55 par. 1 der S. W. I. B. De verificatie
» van de comptabiliteitsgeschriften mag plaats grijpen
» tot bij het verstrijken van de termijn voorzien voor
» de vestiging van navordering van rechten op afgesloten dienstjaren.

» Naar luid van art. 19 van het Wetb. van Kooph. moeten de boeken waarvan het houden opgelegd wordt bij art. 16 en 17 van dat Wetboek gedurende 10 jaar bewaard worden. »

7. Het antwoord, dat ongetwijfeld de zienswijze van de Administratie weergeeft, bevat drie volzinnen, die, elk op zichzelf, een juridische waarheid vertolken. Men merkt echter dadelijk dat alle ondubbelzinnige vermelding van de V. Z. W., zorgvuldig vermeden is; de V. W. Z. wordt in het antwoord niet eens vermeld. Het antwoord van de Minister kan dus geen voldoening geven : het blijft bij algemene affirmaties die, bij eventuele betwisting, de poort nog openlaten voor een andere interpretatie.

Ondertussen mag men zich afvragen, of de drie in het antwoord vervatte juridische waarheden in feite wel toepasselijk zijn op de V. Z. W., zoals de Minister laat uitschijnen.

Herinneren wij eraan dat, opdat de Administratie aan een V. Z. W. de overlegging van schriften en rekeningstukken moge vragen, volgende voorwaarden dienen verwezenlijkt te zijn :

a) de V. Z. W. moet « belastingplichtig » zijn (n°s 8-11);

b) de V.Z.W. moet wettelijk gehouden zijn tot het houden van boeken, kwijtschriftboekjes of dagboek (n°s 12-15).

Het bovenvermelde antwoord van de Minister schijnt *ad a)* te impliceren dat alle V. Z. W., zonder uitzondering, als belastingplichtig moeten beschouwd worden en, *ad b)*, dat alle V. Z. W. gehouden zijn een commerciële boekhouding te bezitten. Aldus geformuleerd zijn beide stellingen onhoudbaar.

8. In hoeverre is een V. Z. W. « belastingplichtig »? Belastingplichtig ten aanzien van de wetten op de inkomstenbelasting is diegene die belastbare inkomsten heeft genoten. Het volstaat dus niet enig inkomen te genieten om belastingplichtig te zijn : de Administratie dient te bewijzen dat de genoten inkomsten belastbaar zijn.

De V. Z. W. bezit geen homogeen statuut inzake inkomstenbelastingen. Evenmin als andere rechtspersonen is zij onderworpen aan aanvullende personele belasting, die immers alleen natuurlijke personen treft.

Indien zij inkomsten geniet uit roerende kapitalen, ondergaat zij, zoals alle andere belastingplichtigen, de afhouding aan de bron van de mobiliënbelasting; op dit punt schijnen er nooit betwistingen te zijn gerezen.

9. Inzake grondbelasting geniet de V. Z. W. vrijstelling ten opzichte van de « vaste goederen of gedeelten van vaste goederen bestemd voor de uitoefening van een openbare eredienst, voor het onderwijs of voor de inrichting van hospitalen, godshuizen, klinieken, dispensaria of andere gelijkaardige werken van weldadigheid (art. 4 par. 3 S. W. I. B.). De toepassing van deze vrijstelling heeft, in de loop der laatste jaren, het voorwerp uitgemaakt van talrijke arresten (gecommenteerd bij J. Goedseels, *L'impôt foncier et les A. S. B. L.*, in : *RPSCC* 1949, pp. 181-245 n°s 4023 tot 4043). Het Hof van Verbreking aanvaardt vrijstelling van grondbelasting slechts indien het onroerend goed noodzakelijk is ter verwezenlijking van het weldadig doel der V. Z. W. (Verbr. 16-12-1947 (twee arresten), *RPSCC* 1948, n°s 4030 en 4032; Verbr. 13-1-1948, *RPSCC* 1948, n° 4034; Verbr. 27-1-1948 (vier arresten), *RPSCC* 1948, n°s 4028, 4036, 4037 en 4038; Verbr. 10-2-1948, *RPSCC* 1948, n° 4039; Verbr. 19-10-1948 (vier arresten), *RJFF* 1948, n°s 871, 880, 881 en 882). Uit deze jurisprudentie volgt dat een onroerend goed dat tot het verwezenlijken van het sociaal doel niet noodzakelijk is, aan grondbelasting onderworpen blijft. Noteren we echter, in dit verband, dat een V. Z. W. die onroerende goederen zou bezitten, welke niet noodzakelijk zijn tot het verwezenlijken van het sociaal doel, op ernstige wijze art. 15 van de Wet 27 Juni 1921 op de Verenigingen zonder Winstgevend Doel zou schenden en aldus zou blootstaan aan de gerechtelijke ontbinding voorzien in art. 18 van voormelde Wet van 27 Juni 1921.

10. De toepassing van de bedrijfsbelasting op de V. Z. D. heeft aanleiding gegeven tot niet minder betwistingen. Sommige V. Z. W. bezitten, naast hun hoofddoel, een ondergeschikte, bijkomstige bedrijvigheid met handels-, nijverheids- of landbouwkarakter. In vele gevallen impliceert zelfs het bereiken van het sociaal doel zekere verrichtingen met uitgesproken handelskarakter. Onderwijs- en verplegingsinrichtingen bijv. moeten noodzakelijkerwijze zekere handelsdaden verrichten, zoals aankoop en verkoop van levensmiddelen. Doch zij verliezen daardoor niet hun karakter van vereniging zonder winstbejag, indien de commerciële bedrijvigheid rechtstreeks in verband staat met het bereiken van het belangloos doel en er niet gestreefd wordt naar verrijking van de vereniging of van haar leden. Zolang deze ondergeschikte bedrijvigheid aangepast blijft aan het sociaal doel t.t.z. bijdraagt tot het bereiken van dit doel, wordt de wet niet geschonden (J. Goedseels, *La personnalité civile des A.S.B.L.*, pp. 87-94 n°s 57-58). De vraag dient echter gesteld in hoe verre deze ondergeschikte bedrijvigheid kan aangezien worden als nijverheids-, handels- of landbouwbedrijf of als winstgevende betrekking (« occupation lucrative »), die krachtens art. 25 par. 1, 1° en 3° aan bedrijfsbelasting onderworpen zijn. Rechtsleer en rechtspraak zijn praktisch eenstemmig om te verklaren dat de winsten, voortvloeiende uit de bijkomstige bedrijvigheid van een V. Z. W., niet belastbaar zijn met bedrijfsbelasting, indien die bedrijvig-

heid is ingegeven door winstbejag doch uitgeoefend wordt met het oog op het instandhouden of het uitbreiden van de eigenlijke philanthropische bedrijvigheid (Luik, 15-6-1934, *RPSCC* 1934, p. 248, n° 3407 bevestigd door Verbr. 25-2-1935, *RPSCC* 1935, p. 195 n° 3457; Brussel 5-2-1936, *RPSCC* 1936, p. 83 n° 3515, contra, doch gecasseerd door Verbr. 5-7-1937, *RPSCC*, p. 225 n° 3646 en gevolgd op verwijzing door Gent 26-4-1938, *RPSCC* 1938, p. 188 n° 3728; Brussel 16-4-1947, *RJFF* 1947, p. 359 n° 584; Ronse et Tiberghien, *Tr. imp. rev.*, n°s 476 en 556; Buisseret, *Man. imp. rev.*, n° 110; Goedseels, *Les A.S.B.L. et la taxe professionnelle*, in: *RJFF* 1936, n° 3516 en de controverse Maes-Goedseels in: *RJFF* 1945, p. 108 n° 123). Aan te stippen vallen twee recente arresten van het Verbrekingshof (Verbr. 30-12-1946, *RJFF* 1947, p. 176 n° 485, inzake Automobile Club, en Verbr. 9-11-1948, *Bull. Contr. Dir.* 1949, p. 86, inzake Alliance Internationale du Tourisme) waarin twee arresten van het Beroepshof van Brussel (resp. Brussel 4-3-1946, *RJFF* 1946, p. 348 n° 332 en Brussel 28-6-1944, *RJFF* 1944, p. 37 n° 21) verbroken worden, om de practisch in beide gevallen gelijklopende motieven dat het aangevallen arrest niet op ondubbelzinnige wijze vaststelt dat de commerciële bedrijvigheid van de verzoekende V. Z. W. niet ingegeven is door winstbejag, m.a.w. dat die bedrijvigheid ondergeschikt blijft aan het sociaal doel. Beide cassatiearresten onderlijnen zeer duidelijk dat een V. Z. W., die in feite een handelsbedrijvigheid camoufleert, ongetwijfeld aan de bedrijfsbelasting onderworpen is. Omgekeerd is het even klaar dat een V. Z. W., wier inkomsten alleen bestaan uit bijdragen der leden en uit giften of legaten, geen bedrijfsbelasting verschuldigd is op deze inkomsten.

11. Uit wat voorafgaat blijkt voldoende dat een V. Z. W., in principe niet belastingplichtig is (zie ook: Ronse et Tiberghien, *Tr. imp. rev.*, n° 556). Aanvullende personele belasting is zij nooit verschuldigd. Mobiliënbelasting is zij enkel verschuldigd indien zij inkomsten uit roerende kapitalen bezit; grondbelasting, alleen indien zij, spijs het verbod van art. 15 van de Wet van 27 Juni 1921, onroerende goederen bezit die niet noodzakelijk zijn voor het verwezenlijken van haar doel; bedrijfs- of landbouwuitbating bezit, die niet geschiedt zonder winstbejag.

Een V. Z. W. is dus wel belastingplichtig, in het bijzonder voor wat aangaat grond- en bedrijfsbelasting, indien zij een bedrijf uitoefent dat kennelijk los staat van haar philanthropisch doel, of — erger — indien zij onder een belangloos masker, in feite een commerciële uitbating verschuilt. Het spreekt vanzelf dat, in dit laatste geval, de V.Z.W. terecht op gelijke voet wordt geplaatst met de andere handelsvennootschappen.

12. In de V. Z. W. wettelijk verplicht tot het houden van een comptabiliteit? — De wet van 27 Juni 1921 op de Verenigingen zonder Winstoogmerken verplicht de volgens deze wet opgerichte verenigingen niet tot het houden van een comptabiliteit.

Weliswaar voorziet de wet dat de beheerraad jaarlijks de rekeningen over het afgelopen en de begroting over het volgend dienstjaar dient voor te leggen aan de algemene vergadering (art. 13, al. 2), welke laatste overigens uitsluitende bevoegdheid bezit, rekeningen en begrotingen goed te keuren (art. 4, 3°). De statuten moeten voorzien op welke wijze rekening wordt gedaan (art. 2, 9°). Voor wat het inwendig leven der vereniging aangaat, bestaat er geen sanctie behoudens de aansprakelijkheid van de beheerraad (art.

14). Naar buiten uit is de enige sanctie, dat de administratieve toelating, nodig tot het aanvaarden van schenkingen of legaten, slechts verleend wordt, indien de jaarlijks rekeningen vanaf de oprichting of althans over de laatste tien dienstjaren ter griffie van de burgerlijke rechtbank neergelegd zijn (art. 16, alinea 2).

Een V.Z.W., die met het goedvinden der algemene vergadering geen jaarlijkse rekening opmaakt en die geen giften of legaten wenst te ontvangen, wordt door geen enkele sanctie getroffen.

De verplichting rekeningen op te maken schijnt dus in feite uiterst beperkt. Het jaarlijks voorleggen der rekeningen is overigens een verplichting die persoonlijk eigen is aan de beheerders als dusdanig, en niet aan de vereniging (zie tekst van art. 13).

13. In verband met de vraag die ons bezighoudt, volstaat het op te merken dat het opmaken van een rekening niet noodzakelijk het bijhouden van een regelmatige comptabiliteit veronderstelt. De jaarlijkse rekening kan eventueel steunen op gegevens die geput worden uit losse aantekeningen, welke niet beantwoorden aan het gangbaar begrip van boekhouding. Nog minder kan deze jaarlijkse rekening eenvoudig ondergebracht worden onder de algemene term « comptabiliteit », zoals hij door art. 55, par. 1 S. W. I. B., wordt opgevat. In het fiscaal recht dienen immers de termen, door de wetgever gebruikt, beperkend uitgelegd.

Men kan dus niet zeggen dat het opmaken van rekeningen, voorzien in de wet van 27 Juni 1921 (artt. 2, 9°, 4, 3°, 13 al. 2 en 16 al. 2) gelijk staat met het verplichte houden van een comptabiliteit.

14. Het spreekt vanzelf dat de V.Z.W., in principe, evenmin onderworpen is aan de verplichting tot het houden van zekere boeken, aan handelaars voorgeschreven door de artt. 16 en vgl. van het Wetboek van Koophandel. Deze verplichting — in zoverre er verplichting dient aangenomen, zoals hoger uiteengezet — betreft alleen de handelaars.

Of nu de V.Z.W., die een handels-, nijverheids- of landbouwbedrijf uitoefent, hetzij als bijkomstige bedrijvigheid, doch zonder verband met het sociaal doel, hetzij totaal los van enig philanthropisch doel, gehouden is een regelmatige compatibiliteit te voeren, kan betwijfeld worden, te meer daar burgerlijke vennootschappen, die de vorm van handelsvennootschap hebben aangenomen, er niet toe verplicht schijnen (*Les Nouvelles, Droit commercial*, p. 212 n° 10).

Voegen we hier volledigheidshalve aan toe, dat de V.Z.W. vanzelfsprekend niet valt onder de categorie van diegenen die verplicht zijn tot het houden van kwijtschriftboekjes en dagboek, alleen vereist voor de personen die een vrij beroep uitoefenen (art. 30 S.W. Ie B.).

16. Keren we terug tot onze oorspronkelijke vraag. Is de V.Z.W. gehouden gevolg te geven aan de vraag van het Beheer der Belastingen om inzage te verlenen van haar schrifturen en rekeningsstukken? In principe *neen*, omdat zij in principe noch belastingplichtig is, noch gehouden is tot het voeren van een comptabiliteit, noch tot het houden van kwijtschriftboekjes of van een dagboek. De voorwaarden door de wetgever gesteld in art. 55, par. 1 S. W. I. B., zijn dus niet voorhanden opdat de Administratie het recht bezitte aan een V.Z.W. inzage der rekeningsstukken te vorderen.

Zelfs voor de V.Z.W. die een belastbaar bedrijfsinkomen geniet, menen wij dat de Administratie niet het recht bezit genoemde inzage te vorderen, omdat

het niet uitgemaakt is of dergelijke vereniging wettelijk gehouden is tot het voeren van een commerciële boekhouding.

17. De oorsprong van het gehele probleem der taxatie der V. Z. W. inzake rechtstreekse belastingen is juist door die verenigingen veroorzaakt, die een commerciële bedrijvigheid uitoefenen zonder verband met enig belangloos doel. De Administratie zoekt, volkomen terecht, de winsten van dergelijke verenigingen te treffen. Doch de tekst van art. 55 par 1 S. W. I. B. laat neit toe, om dit doel te bereiken, inzage te vorderen van schrifturen en rekeningsstukken. Abusief is, in ieder geval, dergelijke inzage te vorderen aan de V.Z.W., die geen commerciële bedrijvigheid uitoefent of wier commerciële bedrijvigheid ondergeschikt is en rechtstreeks in verband blijft met het belangloos sociaal doel, zonder winstbejag, ten voordele van de vereniging of van de leden.

18. De Administratie is nochtans voldoende gewapend om tegen de verenigingen, die een handelsbedrijvigheid verbergen achter het uiterlijk van een V.Z.W., op te treden, zij het dan ook met middelen die niet behoren tot de fiscale procedure. Art. 18 van de wet van 27 Juni 1921 verleent immers het recht aan *ieder belanghebbende derde*, gerechtelijk de

ontbinding te vorderen tegen de V.Z.W. die de wet of de openbare orde ernstig schendt. Onbetwistbaar heeft de Administratie belang bij zulke ontbinding, nl. het uitschakelen van een fictie die verwarrend werkt ten aanzien van de andere V.Z.W., en een aangepaste controle en aanslag bemoeilijkt. De V.Z.W., die een werkelijke handelsbedrijvigheid uitoefent, schendt het art. 1 van de wet van 27 Juni 1921, dat de V.Z.W. omschrijft als een «vereniging die geen nijverheids- of handelszaken drijft en niet tracht aan haar leden een stoffelijke voordeel te verschaffen». De twee voorwaarden gesteld aan de uitoefening van de vordering tot ontbinding, belang en wetsschending, zijn dus verwezenlijkt.

Het Openbaar Ministerie kan, in precies dezelfde voorwaarden, de vordering tot ontbinding uitoefenen (tekst van art. 18 wet 27 Juni 1921). Er is mij echter uit de jurisprudentie geen voorbeeld van dergelijke vordering bekend. Indien de parketten meer gebruik maakten van het hun door art. 17 verleende recht, zou veel misverstand, onder hetwelk de V.Z.W. die de wet niet overtreden vaak te lijden hebben, uit de weg worden geruimd.

Tevens zou voor de Administratie de baan worden geëffend, zodat zij geen beroep moet doen op een verwrongen interpretatie van de fiscale wet.

Mr. J. LINDEMANS.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

Eerste Kamer. — 17 Maart 1949.

Voorzitter: M. Wouters.

Raadsheer-verslaggever: M. Smetryns.

Eerste Advocaat-generaal: M. Hayoit de Termicourt.

Onsplitsbare bekentenis. — De onjuistheid der bekentenis op zekere punten mag slechts worden bewezen met inachtneming van de gewone regelen van het bewijsrecht.

De regel van de onsplitsbaarheid der gequalificeerde bekentenis belet de partij, aan wie die regel wordt tegenworpen, niet de onjuistheid der bekentenis op zekere punten te bewijzen; dat bewijs moet echter worden geleverd volgens de gewone regelen van het bewijsrecht.

In casu heeft het bestreden arrest de onjuistheid van een bewering van de bekenners op grond van een enkel feitelijk vermoeden bewezen geacht, terwijl in verband met de burgerlijke aard der verbintenis van de bekenners en het bedrag der gevorderde som dergelijk bewijsmiddel als niet toelaatbaar had moeten worden beschouwd. Derhalve is de bekentenis ten onrecht gesplitst.

Vaereman G. en Vaereman G. t./Desmet P.

Gelet op het bestreden vonnis, door de Rechtbank van Eerste aanleg te Gent, op 14 Juli 1947 gewezen;

Over het enig middel van verbreking: schending van de artikelen 1315, 1316, 1341, 1350, 1353 en 1356 van het Burgerlijk Wetboek doordat het bestreden vonnis, na vastgesteld te hebben dat, indien eisers in verbreking niet meer ontkennen de betwiste som te hebben ontvangen, zij er bij voegen dat zij die som

hebben gebruikt tot het betalen der begrafeniskosten van Benoni Vaereman, overeenkomstig de opdracht die hun daartoe door verweerder gegeven was, het tweede deel van de verklaring van eisers als onwaarschijnlijk verwerpt en het eerste deel behoudt om het te beschouwen als een bekentenis der verbintenis van eisers tot het teruggeven van gezegde som aan verweerder, terwijl de verklaring van eisers, in haar geheel genomen zoals zij afgelegd werd, geenszins één bekentenis van gezegde verbintenis uitmaakt, en terwijl de bestreden beslissing er slechts door ze te splitsen en dus door ze, met schending van het voorschrift van artikel 1356 van het Burgerlijk Wetboek, te vervormen een bekentenis heeft kunnen uitmaken;

Overwegende dat de regel van de onsplitsbaarheid der in rechte afgelegde gequalificeerde bekentenis de partij, aan welke hij wordt tegengeworpen niet belet de onjuistheid der bekentenis op zekere punten te bewijzen; dat echter zulk bewijs moet worden geleverd volgens de regelen van het gemene recht nopens de bewijsmiddelen;

Overwegende dat verweerder aanleggers heeft gedagvaard om hun solidaire veroordeling te bekomen tot de teruggave ener som van 7900 fr., welke hij beweert hun toevertrouwd te hebben; dat volgens de vaststellingen van het bestreden vonnis aanleggers de ontvangst van hoger vermelde som hebben erkend, doch aan hun verklaring hebben toegevoegd dat zij die som in opdracht van verweerder gebruikt hebben om de begrafeniskosten van Benoni Vaereman te betalen; dat de aangevallen beslissing, die alleen op de door de aanleggers afgelegde bekentenis is gegrond om de door aanleggers in die bekentenis beweerde lastgeving te verwerpen, slechts steunt op de onwaarschijnlijkheid van de opdracht en derhalve op een enkel feitelijk vermoeden, terwijl met het oog op de burgerlijke aard der verbintenis van aanleggers en het bedrag der gevorderde som dergelijk bewijsmiddel

als niet toelaatbaar had moeten worden beschouwd;
Overwegende dat in die omstandigheden de bekentenis van aanleggers ten onrechte in strijd met de door hen dienaangaande vóór de rechtbank genomen conclusies is gesplitst geworden;

Dat het middel dus gegrond is;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat dit arrest zal overgeschreven worden op de registers der Rechtbank van eerste aanleg te Gent en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant van het vernietigd vonnis;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Brugge.

NOOT: Vgl. in verband met de in bovenstaand arrest gebruikte terminologie, de beschouwing van De Page over de z.g. regel van de onsplitsbaarheid der bekentenis: deel III, nrs 1027 e.v. Voor Nederland zie men Anema, Van Bewijs (vierde druk) blz. 430 e.v.

HOF VAN VERBREKING

Eerste Kamer. — 17 Maart 1949.

Voorzitter: M. Wouters.

Raadsheer-verslaggever: M. Bail.

Eerste Advocaat-generaal: M. Hayoit de Termicourt.

Hoofdelijkheid. — Geen hoofdelijkheid van de verbintenissen tot vergoeding der uit een oneigenlijk misdrijf ontstane schade.

Hoofdelijkheid kan alleen ontstaan uit overeenkomst of uit kracht ener wetsbepaling. Ofschoon, in geval van gemeenschappelijke schuld, elke dader kan veroordeeld worden tot vergoeding van de algehele schade, tot het gehele ontstaan waarvan hij heeft bijgedragen, is nergens in de wet bepaald, dat de verbintenis tot vergoeding van een uit ONEigenlijk misdrijf ontstane schade hoofdelijk is.

Vanden Mosselaer J. t./Van Reusel H.

Gelet op het bestreden vonnis, op 11 Maart 1947 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel;

Over het enig middel: schending van de artikelen 1110 en 1202 van het Burgerlijk Wetboek en van artikel 97 van de Grondwet, doordat het bestreden vonnis de hoofdelijke veroordeling van eiser tot terugbetaling van de koopprijs en betaling van schadevergoeding bevestigd heeft zonder het bestaan van een overeenkomst met uitdrukkelijk beding van hoofdelijkheid, hetzij een wetsbepaling die ze in casu van rechtswege bepaalt, vast te stellen en dienvolgens onvoldoende met redenen is omkleed;

Overwegende dat de bestreden beslissing aanstipt dat de handelingen van de aanlegger, op het ogenblik van de verkoop door Teugel, hem als schijn-eigenaar hebben doen doorgaan;

Overwegende dat het vonnis hierop wijst, dat de aanlegger wist dat het paard op het ogenblik van de verkoop dempig was; dat een dempig paard, voor het werk waartoe aanlegger wist dat de koper het bestemde, (bakkersronde) niet geschikt was; dat deze fout de enige oorzaak is geweest van de berokkende schade;

Overwegende dat het vonnis, uit de handelingen

van de aanlegger, zoals ze gekenmerkt waren, wettelijk heeft kunnen afleiden dat hij verantwoordelijk was voor het geheel;

Overwegende echter, dat, zo, in geval van gemeenschappelijke fout, elke dader kan veroordeeld worden tot het vergoeden van de integrale schade, tot het gehele intreden waarvan hij heeft bijgedragen, de hoofdelijkheid nochtans slechts in de bij de wet voorziene gevallen mag uitgesproken worden;

Overwegende dat geen enkele wetsbepaling de hoofdelijkheid voorziet voor een uit een oneigenlijk misdrijf voortvloeiende schade;

Dat uit die overwegingen volgt, dat het bestreden vonnis wettelijk gemotiveerd is voor zover het de aanlegger veroordeelt tot het totaal bedrag van de aangewezen sommen, doch dat het met schending van de in het middel genoemde wetsbepalingen een hoofdelijke veroordeling heeft uitgesproken;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden vonnis doch in zover slechts het de hoofdelijkheid heeft uitgesproken;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers der rechtbank van eerste aanleg te Brussel en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt elke partij tot de helft der kosten;

Verwijst de zaak aldus omschreven naar de rechtbank van eerste aanleg te Leuven.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 3 Februari 1943.

Eerste voorzitter: M. Soenens.

Raadsheer-verslaggever: M. Bail.

Advocaat-generaal: M. Colard.

Kleine nalatenschappen. — Niet inachtneming van de bij art. 4, lid 4 van de wet van 16 Mei 1900 voorgeschreven formaliteiten.

Daar uit de processtukken niet blijkt, dat de griffier van het vrederecht bij aangetekende brieven aan belanghebbenden mededeling heeft gedaan van dag en uur van de eedaflegging door de tweede benoemde deskundige en evenmin, dat hij aan de bij de eedaflegging niet verschenen belanghebbenden bij aangetekende brieven kennis heeft gegeven van dag en uur, waarop voormelde deskundige zijn werkzaamheden zou verrichten, heeft het bestreden vonnis art. 4, lid 4 van de wet van 16 Mei 1900 geschonden.

Cs. Van den Driessche t/ Cs. Van den Driessche.

Gelet op het bestreden vonnis, op 10 April 1946 gewezen door de Heer Vrederechter van het kanton Herzele;

Over het eerste middel: schending van artikel 4 der wet van 16 Mei 1900, houdende erfregeling van de kleine nalatenschappen, van artikel 97 der Grondwet en van de rechten der verdediging,

Eerste tak: doordat, na de benoeming bij vonnis van 31 October 1945, van een tweede deskundige, die het proces-verbaal van de Vrederechter ging ondertekenen, de pleegvormen, voorzien door het vierde lid van voormelde wetsbepaling — (mededeling bij aangetekende brieven aan belanghebbenden van dag en uur der eedaflegging door de deskundige — en

aanzegging op dezelfde wijze aan de partijen, die niet bij de eedaflegging aanwezig waren, van dag en uur der verrichtingen) niet in acht genomen werden;

Tweede tak: doordat, na de plaatsopneming en het neerleggen van het proces-verbaal van werkzaamheden, dat er de verrichtingen van vaststelt, aan eisers daarvan niet mededeling werd gedaan bij aangetekend schrijven, zodat zij niet de gelegenheid hadden hunne bezwaren te doen gelden — minstens de stukken der procedure aan uw Hof niet toelaten na te gaan of, na het opmaken van het proces-verbaal van plaatsopneming, eisers tot verbreking regelmatig in de gelegenheid gesteld werden hunne bezwaren te doen gelden, vermits het aangeklaagde vonnis zich er toe bepaalt te zeggen, dat de belanghebbenden verscheidene malen aangemaand werden om van het proces-verbaal van plaatsopneming kennis te nemen, zodat men niet met zekerheid kan zeggen of die aanmaning wel per aangetekende brief is geschied;

Overwegende dat de Vrederechter van het kanton Herzele, wjl hij de conclusies niet was bijgetreden van de deskundige Tavernier, die overeenkomstig artikel 4 van de wet d.d. 16 Mei 1900 op de erfregeling van de kleine nalatenschappen was aangesteld, een tweede deskundige heeft benoemd;

Overwegende dat het verslag, van die tweede deskundige, dat van dezelfde aard was en hetzelfde doel had als het eerste, aan dezelfde rechtsvormen onderworpen was;

Overwegende dat uit de regelmatige overgelegde stukken niet blijkt, dat de substantiële rechtsvorm van oproeping bij aangetekend schrijven in onderhavig geval heeft plaats gehad;

Dat bijgevolg de bestreden beslissing gewezen werd met schending van de in het middel aangehaalde wetsbepalingen;

Om die redenen,

Verbreekt het op 10 April 1946 door de Heer Vrederechter van het kanton Herzele gewezen vonnis;

Beveelt dat dit arrest zal overgeschreven worden op de registers van het Vredegericht te Herzele en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerders in de kosten;

Verwijst de zaak naar de Heer Vrederechter van het kanton Zottegem.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

Kort Geding. — 4 Maart 1949.

Voorzitter: M. Castelein.

Pleiters: Mrs. De Wolf en Erkens.

Respijtermijnen. — Aanvang van bij vonnis verleende respijtermijnen. — Onbevoegdheid van de voorzitter in kort geding tot wijziging daarvan.

Krachtens art. 123 Rv. beginnen de bij een vonnis op tegenspraak verleende respijtermijnen te lopen van de dag af van de uitspraak zonder dat enige betekening daartoe nodig is.

De voorzitter in kort geding is niet bevoegd tot wijziging van de respijtermijnen, verleend bij een vonnis dat uitvoerbaar is verklaard bij voorraad niettegenstaande elke voorziening en zonder borgstelling.

Van Rymenant t./N.V. Cito.

Gezien de geboekte inleidende dagvaarding d.d. 19 Februari 1949 van het ambt van deurwaarder

Raymond Vyt te Antwerpen, ten einde te horen zeggen dat het vonnis, tussen partijen uitgesproken op 27 Januari 1949 door de heer Vrederechter van het tweede kanton Antwerpen, slechts tegenstelbaar is vanaf het ogenblik der betekening, dienvolgens voor recht te zeggen dat verzoeker gerechtigd is zich te kwijten door stortingen van 1000 frs. op de eerste van iedere maand;

Overwegende dat partijen akkoord gaan dat bedoeld vonnis bij tegenspraak uitgesproken werd en dat uitvoerbaar verklaard is niettegenstaande alle voorziening en zonder borgstelling; dat partijen eveneens akkoord gaan dat dit vonnis beschikt dat bij wanbetaling de volledige som eisbaar zal zijn;

Overwegende dat de respijtermijn van dergelijk tegensprekelijk vonnis luidens art. 123 W.B.R. beginnen te lopen vanaf het vonnis zelf, zonder dat enige betekening nodig weze: (zie P.B.V° Délai nrs 15, 296, 297, Dalloz Proc. civ. art. 123, Beltjens art. 123);

Overwegende dat de Wetgever onderstelt dat wie uitspraak van betaling vraagt het grootste belang moet stellen in de uitspraak, derhalve de zitting dient bij te wonen, waarop het vonnis uitgesproken wordt; dat de bepaling van art. 123 ten doel heeft de kosten van expeditie en betekening uit te sparen;

Overwegende dat aldus de eis als onontvankelijk voorkomt;

Overwegende dat respijtermijnen, toegekend door een rechterlijke beslissing, uitvoerbaar spijs alle voorziening, van gebiedende aard zijn; (Délais de rigueur) dat Wij niet bevoegd zijn deze respijtermijnen te wijzigen, hetgeen gelijk zou staan met de herziening van bedoeld ten gronde gewezen vonnis; (zie Dalloz - nouveau répertoire de Proc. civile Titre VII des jugements — article 123 nr I; zie Encyclopedie de Beltjens, droit civil Belge, Code de Procédure Liv.I, art. 123; zie Carré Chauveau, Durtuc lois de la Procédure art. 123, question 527; Zie Dalloz, Répertoire V°, Jugement, jurisprudence générale, chapitre 3, section II, paragraphe 5, page 358, nr 466);

Dat desaangaande de artikels 809 van het W.B.R., 36 K.B. nr. 300, 30 Maart 1936, stellig is in zijn 1ste lid en dat dit stelsel bijgetreden wordt door de Rechtsleer (zie Dalloz, Nouveau Code de Procédure Civile, titre XVI des Référé, art. 809 sursis à exécution, nr. 422);

Overwegende dat aldus de eis ongegrond voorkomt.

Om deze redenen:

Alle andere en strijdige besluiten van de hand wijzende;

Zeggen dat de eis onontvankelijk, tevens ongegrond is, wijzen aanlegger ervan af met verwijzing tot de kosten.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

Eerste Kamer bis. — 17 Februari 1949.

Voorzitter: M. Ooms.

Rechters: M. M. Verhaeghen en Lepaige.

Vereisten voor de toepasselijkheid van rechtsspreuken. — Paria sunt non esse et non significari. — Betekening van het vonnis a quo is niet vereist voor de ontvankelijkheid van het daartegen ingestelde hoger beroep en evenmin voor de inschrijving van valsheid daartegen.

Een rechtsspreuk moet alleen dan door de rechter worden toegepast wanneer het daarin vervatte beginsel door een uitdrukkelijke wettekst bekrachtigd wordt.

De rechtsspreuk «paria sunt non esse et non significari» is wel bekrachtigd door art. 147 Rv., krachtens hetwelk een vonnis eerst na betekening ten uitvoer mag worden gelegd; geen enkele wetsbepaling stelt echter het vereiste van voorafgaande betekening voor het instellen van hoger beroep.

De voorafgaande betekening van het vonnis is ook niet nodig voor de uitoefening van het recht van verdediging, indien geïntimeerde in het bezit is gesteld van een afschrift van het vonnis a quo.

Voor de inschrijving van valsheid tegen vermeldingen in het vonnis is de betekening van het vonnis evenmin vereist; immers, krachtens art. 214 Rv. is die inschrijving toegelaten niet alleen tegen een betekend stuk doch tegen ieder stuk, dat medegedeeld of overgelegd is in de loop van het geding.

S.V. Antwerpse Verzekering tegen Oorlogsrisico
t/ Coppejans.

Gezien de stukken van het geding, o.m. de geboekte en hieraan gehechte akte van beroep, betekend door deurwaarder M. Courboin te Antwerpen, dd. 11-12-47, alsook het in regelmatige vorm voorgebrachte vonnis, waartegen beroep, uitgesproken op 18-10-1947 door dhr Vrederechter v/h 3de Kanton Antwerpen;

Wat de ontvankelijkheid betreft :

Aangezien geïntimeerde de ontvankelijkheid van het hoger beroep betwist, omdat het bestreden vonnis bij verstek zou geveld zijn en hem nooit betekend werd, dat geïntimeerde dan ook voorbehoudt dat het vonnis, dat hem nooit betekend werd, in rechte een voor hem onbekende uitspraak is en dat hij niet bij machte is zich te verdedigen tegen het hoger beroep, ingesteld tegen een vonnis, waarvan hij wettelijk geen kennis heeft;

Aangezien hij in dit opzicht de leuze inroep: «paria sunt non esse et non significari»;

Aangezien nochtans een rechtsleuze slechts dan door de Rechtbanken toegepast dient te worden wanneer het principe dat het huldigt door een uitdrukkelijke wettekst bekrachtigd wordt (Verbr. 27-5-43 Cass. 43-1-207 en Nota en besluiten van dhr Prokureur-Generaal over de leuze «electa una via non datur recursus ad alteram»;

Aangezien de door geïntimeerde ingeroepen leuze wel door het wetboek van Burgerlijke Rechtspleging bekrachtigd wordt, daar waar het er om gaat een vonnis uit te voeren; dat krachtens art. 147 een vonnis slechts uitgevoerd mag worden na betekening; dat intendeel geen enkele wettekst de voorafgaandelijke betekening van het vonnis vereist opdat beroep er tegen zou kunnen ingesteld worden; dat daarom de rechtspraak reeds meer dan eens beslist heeft dat deze voorafgaande betekening geen vereiste was voor beroep (Cass. Fr. 18-10-1899; Dalloz, 1900, 1, 102; Civil 15-12-1924; Gaz. du Palais 1925, 1, 255; Civil 1-7-1925. Gaz. du Palais, 1925, 2, 453; Glasson & Tissier, Traité du Dr. Civil, nr. 875; Cour d'Appel Brux. 31-12-1915, Pas. 1918, II, 151);

Aangezien deze voorafgaande betekening, welke niet door de wet wordt vereist, ook niet opgedrongen wordt door de noodwendigheid van het recht van verdediging; dat inderdaad beroepene wel bij machte is om zich tegen de aanspraken van beroeper tot hervorming van het vonnis te verdedigen, mits dit vonnis hem in kopij medegeeld wordt; dat beroepene niet beweert dat deze mededeling niet plaats zou gehad hebben, en dat ten andere de expeditie van het vonnis a quo zich overeenkomstig art. 463 van het Wet-

boek van Burgerlijke Rechtspleging in de bundel van appellante bevindt;

Aangezien uiteindelijk beroepene tevergeefs aanvoert dat het gebrek aan betekening hem in de onmogelijkheid zou stellen om de vermeldingen van het bestreden vonnis — volgens hetwelk het op tegenspraak werd gewezen, dan wanneer het volgens geïntimeerde bij verstek zou zijn uitgesproken — bij middel van de inschrijving van valsheid aan te vallen;

Aangezien inderdaad de procedure van inschrijving van valsheid ongetwijfeld plaats mag grijpen tegenover ieder authentiek stuk, dat in de loop der debatten door een van de partijen voorgebracht wordt; dat art. 214 Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging tot de inschrijving toelaat al wie van valsheid beticht niet alleen een stuk dat beteken werd, maar nog een stuk dat «medegedeeld of voorgebracht werd in de loop van de procedure»;

Karakter van het bestreden vonnis :

Aangezien dit vonnis, niet van valsheid beticht zijnde, dient te worden aangezien als zijnde op tegenspraak gewezen;

Wat de grond betreft :

Aangezien geïntimeerde, wat de grond betreft, geen opwerpingen maakt tegen de aanspraken van appellante en deze ook als gegrond voorkomen;

Om deze redenen :

De Rechtbank zetelend in hoger beroep;

Rechtdoende op tegenspraak;

Alle andere en strijdige besluiten verwerpende;

Aanvaardt het hoger beroep en er op rechtdoende, doet het vonnis a quo te niet, veroordeelt geïntimeerde om aan beroepster te betalen de som van 2.847,10 fr. vermeerderd met de gerechtelijke interesten en de kosten der twee aanleggen;

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

3e Kamer. — 16 September 1948.

Voorzitter : M. Reyniers.

Referendaris : M. Cloquet.

Pleiters : Mrs. Vande Castele en Delhaize.

Scheiding en deling ener ontbonden P.V.B.A. — Geen vernietiging der boedelscheiding op grond van benadeling omdat bepaalde vermogensbestanddelen daar buiten gebleven zijn. (Art. 887, lid 2, B.W.). — Geen afstand door de vennoten van de bevoegdheid om een bedrijf uit te oefenen met hetzelfde voorwerp als dat der ontbonden vennootschap. — Firma en cliënteel geen voor overdracht vatbare vermogensbestanddelen.

Indien bepaalde vermogensbestanddelen buiten de boedelscheiding gebleven zijn, kan deswege niet vernietiging daarvan worden gevorderd op grond van benadeling van meer dan één vierde, doch slechts een nadere scheiding.

Deelneming in de oprichting ener personenvennootschap brengt op zichzelf niet mede dat de vennoten geacht moeten worden afstand te hebben gedaan van de bevoegdheid om na ontbinding der vennootschap voor eigen rekening en onder eigen naam hun handelsbedrijvigheid uit te oefenen, welke zij in de vennootschap hadden ingebracht.

Een statutair beding, waarbij de vennoten zich verplichten op generlei wijze deel te nemen in een

ander bedrijf, dat hetzelfde voorwerp heeft als dat der vennootschap, bindt hen slechts jegens de vennootschap en voor de duur van haar bestaan.

De wil van een vennoot om zijn vrijheid van handelen te beperken slechts voor de duur der vennootschap volgt uit zijn toestemming bij de oprichting om als vereffenaar op te treden na eventuele ontbinding der vennootschap door eerder overlijden van zijn mede-vennoot.

De bevoegdheid van de vennoten om een bedrijf van dezelfde aard als dat van de ontbonden vennootschap op eigen naam en voor eigen rekening of gezamenlijk met anderen in vennootschapsverband uit te oefenen heeft ten gevolge, dat firma en cliënteel niet voor overdracht vatbare vermogensbestanddelen van de ontbonden vennootschap zijn.

Een dergelijke overdracht zou immers beperkt zijn tot de mededeling aan de verkrijger van de lijst der klanten, zonder hem het recht te verlenen om als opvolger op te treden en om aan de gewezen vennoten te verbieden met bedoelde cliënteel handel te drijven, zodat zij voor de verkrijger waardeloos zou zijn.

Cs. Snoeck t/ De Roubaix et Cie

Hoofdeis :

Overwegende dat de heer Philémon Snoeck, rechtgever van eisers, met verweerder een P.V.B.A. heeft gesticht met naam « F. De Roubaix et Cie », hebbende als voorwerp de controle en het keuren van katoen; dat bedoelde vennootschap tot ontbinding kwam door het overlijden van de heer Snoeck, op 21 April 1947;

dat volgens de standregelen, verweerder als overlevende vennoot belast was de vennootschap te vereffenen;

dat hij, met het oog op deze vereffening aan eisers de helft van het kapitaal en de helft van de nog niet uitgedeelde zuivere winsten betaalde, volgens balans op 30 April 1947;

Overwegende dat verweerder in de bijlage van het Staatsblad van 18 Mei 1948 een bericht liet verschijnen vermeldende dat hij het actief en het passief van de vennootschap overnam en dat hij voortaan de zaken voor eigen rekening zou voortzetten onder de firma « F. De Roubaix et Cie »;

Overwegende dat het uit de overeenstemmende verklaringen door de partijen afgelegd bij hun vrijwillige persoonlijke verschijning in de Raadkamer op 4 September 1948, gebleken is :

a) dat er op 30 April 1947 geen lopende contracten bestonden en dat alle bestaande contracten uitgevoerd waren,

b) dat het verhuringscontract van de maatschappelijke zetel door de vennootschap zonder bepaling van duur was aangegaan en door de ontbinding tot einde gekomen is;

Overwegende dat eisers beweren dat verweerder in gebreke gebleven is drie bestanddelen van het actief te verkopen en te verdelen, te weten : een mobilair zonder grote waarde, de firma en de cliënteel;

dat zij vragen dat de gedane verdeling uit dien hoofde nietig zou worden verklaard ter zake van benadeling van meer dan een vierde;

doch, overwegende dat waar het vast staat dat het kapitaal niet de drie voormelde bestanddelen maar uitsluitend ingebrachte geldsommen vertegenwoordigde, de kwestieuze bestanddelen buiten elke verdeling gebleven zijn;

dat er dus geen spraak kan zijn van benadeling wegens onvoldoende prijs van hetgeen werd verdeeld; dat er integendeel gebeurlijk wel aanleiding kan

bestaan tot een aanvullende verdeling van hetgeen nog niet te gelde gemaakt en verdeeld werd;

Overwegende dat eisers, bewerende dat verweerder zich het mobilair, de cliënteel en de firma heeft toegeëigend, de vernietiging van deze overname vragen bij toepassing van artikel 1596 van het B.W. dat aan verweerder verbodt zichzelf de goederen aan te schaffen welke hij als vereffenaar te gelde moest maken;

Overwegende dat verweerder niet geldig uit eigen gezag en zonder het akkoord van eisers kwestieus actief heeft kunnen overnemen;

doch dat het uit te maken blijft welke bestanddelen bedoeld actief nog omvatte;

Wat betreft het mobilair.

Overwegende dat, alhoewel het mobilair van geringe waarde is, eisers nochtans recht hebben op de helft van deze waarde;

dat vooraleer verder op dit punt te beslissen, het oordeelkundig voorkomt aan de partijen te bevelen een tegensprekelijke inventaris van bedoeld mobilair op te maken en hem aan de Rechtbank voor te leggen;

Wat betreft de cliënteel en de firma.

Overwegende dat zoals eisers het zelf doen opmerken, wanneer de vennoten van een personenvennootschap, bij de ontbinding, het eens zijn om het handelsfonds aan één onder hen of aan derden af te staan, zulke afstand in de regel voor de koper het recht impliceert om zich alleen de opvolger te noemen van de ontbonden vennootschap;

dat zulke afstand ook voor de gewezen vennoten de verplichting doet ontstaan de afgestane cliënteel niet meer te aanzoeken (vaste rechtspraak : adde : Luik, 22 Maart 1948, Pas. 1948, II, 38);

doch dat de vraag zich in onderhavig geding heel anders stelt en is : te weten of, bij gebrek aan overeenkomst daaromtrent, hetzij in de standregelen, hetzij bij de ontbinding, de vennoot zijn medevennoot kan verplichten de cliënteel te verkopen met de hierboven aangestipte gevolgen;

dat die vraag ontkennend moet beantwoord worden (zie Humblet, Traité des Noms, nrs 381 en 383; Rép. Prat., Vis Concurrence illicite, nrs 118 en 119; Studie B.J., 1919, col. 465; Scheidsr. Besl., 13 December 1918, B.J., 1919, col. 475; H.R.B. Brussel, 8 Mei 1919, J.C.B., 1920, 277 en 14 Mei 1921, J.C.B., 1921, 340; Contra : Brussel, 21 November 1919; J.C.B., 1920, 279; Vergl. Lèbre, Traité des fonds de commerce, Paris 1887, nr 157; Pouillet, nr 391);

Overwegende inderdaad dat de verzakingen zich niet laten vermoeden en des te minder, in zake van mededinging, dat de verzakingen in zulke materie slechts geldig zijn in zoverre zij beperkt zijn (Rép. Prat. loco cit. nr 115);

Overwegende dat de deelneming in het stichten van een personenvennootschap, inzonderheid wanneer de vennoten alleen hun bedrijvigheid inbrengen, door haarzelf niet bewijst dat de vennoten aan de mogelijkheid verzaken na de ontbinding opnieuw voor eigen rekening en onder eigen naam de commerciële bedrijvigheid vrij uit te oefenen welke zij tijdelijk ten dienste van de vennootschap hebben gesteld;

dat er ook geen verzaking te vinden is in het feit dat luidens artikel 3 van de standregelen : « les associés s'interdisent de s'intéresser ou de s'occuper d'une affaire ayant le même objet », wijl dit beding verweerder slechts verbindt ten aanzien van de vennootschap en slechts voor de duur van haar bestaan (Humblet, loc. cit. nr 383);

Overwegende dat de wil van verweerder om zijn

handelsvrijheid slechts tot de ontbinding van de vennootschap te beperken integendeel spruit uit het akkoord door hem bij de stichting gegeven om als vereffenaar op te treden in geval zijn medevennoot eerst zou komen te overlijden;

dat inderdaad zo de cliënte als een bij de ontbinding te gelde te maken bestanddeel moest beschouwd worden, dit voor gevolg zou hebben dat verweerder, als vereffenaar, de enige persoon zou zijn welke, krachtens artikel 1596 van het B.W., het recht niet zou kunnen verwerven zich de opvolger te noemen van de firma alhoewel deze firma geen andere familienaam omvat dan de zijne;

dat men niet redelijk mag veronderstellen dat verweerder het inzicht kan gehad hebben het gebruik van zijn naam, zijn bedrijvigheid en zijn relaties derwijze in vennootschap in te brengen dat onvermijdelijk derde personen, in geval van ontbinding, bij middel van deze naam, als opvolgers van de vennootschap, hem zouden uitsluiten van het enig bedrijf dat het zijne is en waaraan hij zijn leven lang zijn werkzaamheid heeft besteed;

Overwegende dat de cliëntele dienvolgens niet in de volle zin van het woord kan te gelde gemaakt worden zonder het recht van de vennoten te schenden tot de vrije uitoefening van hun bedrijf, in eigen naam of in vennootschap met andere personen;

dat derhalve het te gelde maken van de cliëntele zich ter zake zou moeten beperken tot de loutere mededeling van de lijst van de cliënten zonder recht voor de koper zich de opvolger van de vennootschap te noemen en zonder het recht voor hem de gewezen vennoten het aanzoeken van kwestieuze cliëntele te verbieden, wat geen waarde kan vertonen voor derden die het risico zouden lopen ten overstaan van bewuste cliëntele te moeten mededingen met de gewezen vennoten, beter geplaatst om ze onder hun eigen naam te bewaren;

dat eisers geenszins bewijzen noch aanbieden te bewijzen dat er liefhebbers zouden bestaan om geld aan te bieden om voormelde mededeling te bekomen;

Overwegende dat verweerder akkoord gaat dat eisers het recht hebben hun diensten aan de kwestieuze cliëntele aan te bieden, en kennis te nemen van de bescheiden van de ontbonden vennootschap om zich beter in te lichten nopens bedoelde cliënten die zij overigens, volgens hun eigen verklaring, reeds goed kennen;

dat eisers zich mogen noemen « de erfgenamen van Ph. Snoeck, gewezen vennoot van de P.V.B.A. De Roubaix et Cie »;

Overwegende dat het vertrouwen van de cliëntele uitteeraard uitsluitend gevestigd was op de persoonlijke technische bevoegdheid van de vennoten en op hun persoonlijk besef van hun beroepslichten, zodat de getrouwheid van deze cliëntele ten opzichte van verweerder sedert de ontbinding het gevolg niet is van een overname, doch het natuurlijk gevolg van de deugdelijkheid en van de oprechtheid waarmede verweerder ze gediend heeft;

dat eisers verweerder niet kunnen verwijten thans het voordeel te oogsten van zijn persoonlijke verdiensten onder voorwendsel dat hij ze tot haar ontbinding ten dienste van de vennootschap heeft gesteld;

Overwegende dat weliswaar de vennoot, die zijn naam in de gemeenschappelijke benaming heeft laten verschijnen en er over opnieuw bij de ontbinding vrij beschikt, het voordeel geniet van het hoger crediet dat zijn naam omringt wanneer de vennootschap bloeiende zaken heeft gedreven, doch dat dit voordeel de medevennoot of dezes erfgenamen niet verarmt en overigens zijn tegenwicht vindt in het risico de goede

faam van de naam te zien wankelen indien de bedrijvigheid van de vennootschap schipbreuk lijdt;

Overwegende dat het bericht door verweerder in het Staatsblad gepubliceerd geen nadeel aan eisers heeft kunnen berokkenen vermits de derden er door duidelijk verwittigd werden dat het ten persoonlijke titel is dat verweerder onder de benaming « F. De Roubaix en Cie » de zaken zou voortdrijven welke het voorwerp waren geweest van de ontbonden vennootschap;

dat het toevoegen van de woorden « et Cie » alleszins de belangen van eisers niet schaadt zolang eisers niet zinnens zijn handel te drijven in hetzelfde vak (vergl. H.R. Antwerpen, 12 Oogst 1921, P.A. 621);

dat de vordering overigens niet gesteund is op de oneerlijke mededinging;

Overwegende dat uit wat voorafgaat spruit dat de firma en de cliëntele geen bestanddelen van het actief uitmaken, welke verweerder had moeten te gelde maken en dat hij zich ook niet onrechtmatig deze bestanddelen heeft toegeëigend;

Tegeneis :

Overwegende dat verweerder geenszins bewijst dat de hoofdvordering met een kwaad inzicht of bij vermetelheid zou ingesteld geweest zijn ;

dat zijn tegenvordering strekkende tot betaling van 10.000 fr. wegens tergend en roekeloos geding aldus als niet gegrond voorkomt;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Makende melding dat...

Verklaart de hoofdvordering en de tegenvordering ontvankelijk;

Verklaart de hoofdvordering slechts gegrond in zoverre zij strekt tot het verdelen van de waarde van het mobilair en vooraleer dit punt definitief te beslechten, beveelt aan de partijen de inventaris van bedoeld mobilair op te maken en aan de Rechtbank voor te leggen;

Wijst het overige van de hoofdvordering alsmede de tegenvordering van de hand als niet gegrond.

Verzendt de zaak naar de algemene rol.

Kosten voorbehouden.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE KORTRIJK

29 Mei 1948.

Voorzitter : M. Van Lerberghe.

Rechters : M.M. Van Daele en De Ridder.

Referendaris : M. Sabbe.

Pleiters : Mrs. Desmedt en Vantomme.

1. Woonplaats. — Vereisten voor verandering van woonplaats.

2. Dagvaarding. — Geen nietigheid van exploten indien de betrokken partij door de niet-naleving der wettelijke voorschriften niet is benadeeld.

1. De ambtshalve afschrijving van de bevolkingsregisters van een gemeente is een administratieve maatregel zonder enig rechtsgevolg t.a.v. de woonplaats van de geschrapte persoon.

Volgens artikel 103 B.W. is voor het overbrengen van een woonplaats naar elders vereist de verplaatsing van de stoffelijke en zedelijke belangen van de betrokkene, zijn wil om zijn woonplaats elders te vestigen en de duurzaamheid van zijn verblijf in de

nieuwe woonplaats. Een woonplaats wordt behouden door de enkele wil, afgezien van werkelijke bewoning.

2. *De oorspronkelijke dagvaarding en de betekening van het vonnis bij verstek zijn ten onrechte uitgebracht overeenkomstig artikel 69bis 3° Rv., terwijl zulks had moeten geschieden overeenkomstig artikel 68 Rv. Ingevolge de artikelen 70 en 1030 Rv. zijn bedoelde exploit en derhalve vernietigbaar.*

Volgens artikel 173 Rv. mag die nietigheid echter slechts aangenomen worden, indien de betrokken partij door de niet-naleving der wettelijke voorschriften benadeeld is, waarvan in casu niet blijkt.

Holvoet t/ N.V. Garage Moderne.

Gezien de oorspronkelijke dagvaarding van 18 Juni 1947, het vonnis van deze rechtbank, waartegen verzet in datum 28 Juni 1947, de dagvaarding op verzet in datum 16 Februari 1948, de herdaging in datum van 20 April 1948 en de andere stukken;

Gehoord de partijen in hun middelen en besluiten;

Overwegende dat de oorspronkelijke vordering er toe strekte, eiser in verzet te horen veroordelen om aan verweerster op verzet te betalen, uit hoofde van levering van koopwaren en nijverheidswerken, de som van 12.741,— frank, met de gerechtelijke intresten;

Overwegende dat eiser in verzet laat gelden: a) dat de gedane rechtspleging nietig is wegens niet-naleving van artikel 68 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging; b) dat verweerster op verzet een factuur in de Franse taal dient over te maken aan eiser in verzet, wat de rechtbank zal bevelen, om daarna met vonnissen te staken tot dat aan dit bevel zal voldaan zijn; c) dat eiser op verzet dient toegelaten te worden zijn schuld per maandelijkse afkortingen te betalen om reden dat zijn familie uit acht personen bestaat dat hij in 1944-1945 in de onmogelijkheid was zijn salon-molen uit te baten, dat de zaken slap gaan, en dat hij in 1946 een schadelijke uitvoering onderging, waardoor hij in de onmogelijkheid kwam zijn salon-molen uit te baten;

Nopens het eerste middel:

Overwegende dat eiser op verzet een schending van artikel 68 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging ziet in de manier waarop de betekening van het rechtsinleidend exploit en het vonnis waartegen verzet, geschiedde, dat namelijk deze akten van rechtspleging bij toepassing van artikel 69bis, 3° opgegeven werden aan de heer Procureur des Konings, onder voorwendsel dat de betekende op het ogenblik der betekening geen bekende woon- noch verblijfplaats had, als wanneer betekende woonachtig was in de Sabbestraat te Meenen, en derhalve de betekening moest geschieden volgens artikel 68;

Overwegende dat verweerster op verzet, die de betekeningen deed volgens de pleegvormen van artikel 69bis 3°, moet bewijzen dat eiser op verzet, aan wie ze vroeger volgens de akten van betekening zelf een woonplaats erkende in de Sabbestraat, nr 66, op het ogenblik der betekeningen aldaar zijn woonplaats niet meer had;

Overwegende dat verweerster op verzet inroept dat eiser op verzet op 17 September 1945 ambtshalve afgeschreven is van de bevolkingsregisters te Meenen;

Overwegende dat deze administratieve maatregel geen enkele invloed uitoefent op het bestaan van de woonplaats (Brussel, 8 November 1926, B. J. 1927, 349) of het overbrengen ervan;

Overwegende dat volgens art. 103 van het B.W. het overbrengen van een woonplaats vereist de ver-

plaatsing van de stoffelijke en zedelijke belangen, de wil zijn woonplaats elders te hebben, en de duur en voortdurendheid van verblijf in de nieuwe woonplaats (Brussel 14 Jan. 1930 B.J. 1930 216).

Overwegende dat volgens de art. 104 en 105 van het B.W. het bewijs van de wil zal spruiten uit een uitdrukkelijke verklaring gedaan zowel aan de gemeente die men verlaat als aan die waar men zijn woonplaats overbrengt, ofwel bij gebrek aan deze uitdrukkelijke verklaring zal afhangen van de omstandigheden.

Overwegende dat ter zake, geen uitdrukkelijke verklaring van eiser op verzet nopens de wijziging van domicilie bestaat.

Overwegende dat verweerster op verzet als omstandigheid tot bewijs van wijziging van domicilie aanhaalt het feit dat eiser op verzet door gerechtsbeslissing uit zijn woonplaats aan de Sabbestraat 66 werd uitgedreven.

Overwegende dat het niet bewezen is, dat deze beslissing kracht van gewijsde had op de dag der litigieuze betekeningen.

Overwegende dat deze uitdrijving integendeel bewijst dat eiser op verzet hoegenaamd niet de wil had van woonplaats te veranderen.

Overwegende dat de woonplaats zich behoudt door de enkele wil afgezien van alle bewoning (Gent 14 Februari 1877 P.P. 1900, 85).

Overwegende dat aldus verweerster op verzet bij gebrek aan wilsuitdrukking tot verandering van domicilie van eiser op verzet, moest betekenen ter domicilie Sabbestraat nr. 66.

Overwegende dat aldus bij toepassing van de artikelen 70 en 1030 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging de dagvaarding en de betekening van het vonnis vernietigbaar zijn.

Overwegende dat echter volgens art. 173 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, geen enkele nietigheid van exploit of proceduur mag aangenomen worden tenzij het bewezen is dat zij schade berokkent aan de belangen der tegenpartij;

Overwegende dat eiser op verzet niet pleit dat hij schade zou geleden hebben.

Overwegende dat eiser op verzet ter pleitzitting is verschenen en gelegenheid kreeg al zijn middelen breedvoerig uiteen te zetten.

Overwegende dat eiser op verzet niet zou kunnen beweren dat hij zich te weer moet stellen tegen het bestreden vonnis, dat dit vonnis immers door ontvankelijkheid van het verzet vernietigd is.

Overwegende dat eiser op verzet ook niet zou kunnen beweren dat hij kosten te dragen heeft tengevolge van het verzet, dat hij inderdaad, alleen deze kosten te dragen heeft die hem kunnen toegewezen worden, dat, ter zake de kosten van de verzetakte en de betekening van het vonnis bij verstek gewezen hem niet dienen toegewezen, (Beroep Luik 19 Juni 1947 Pas. 1948).

Nopens het tweede middel,

Overwegende dat eiser op verzet niet betwist een faktuur in de Vlaamse taal te hebben ontvangen, sedert de dagvaarding hem bereikte;

Overwegende dat deze dagvaarding ongetwijfeld hem bereikte voor 16 Februari 1948 datum van de verzetsakte.

Overwegende dat het niet ernstig is te beweren dat hij tussen 16 Februari 1948 en de pleitzitting geen middel zou gevonden hebben om zich de inhoud der faktuur te laten vertalen.

Overwegende dat geen enkele wet aan verweerster op verzet oplegt de faktuur te vertalen.

Nopens het derde middel.

Overwegende dat de niet betwiste familielast van verweerder in de door hem aangehaalde moeilijkheden mogen in acht genomen worden om hem gematigde termijnen van respijt toe te staan.

Om deze redenen,

De Rechtbank alle meerdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende.

Verklaart het verzet ontvankelijk en gegrond voor zoverre het strekt om te horen zeggen dat de oorspronkelijke dagvaarding en de betekening van het bestreden vonnis vernietigbaar zijn.

Zegt dat het niet nodig is deze nietigheden uit te spreken.

Zegt dat het bestreden vonnis zal mogen uitgevoerd worden voor het overige naar vorm en inhoud, behalve voor wat de modaliteiten van uitvoering betreft.

Zegt dat eiser op verzet zijn schuld zal mogen voldoen per maandelijks storting van vier duizend frank, opeisbaar de eerste storting op een Juli 1900 acht en veertig en de andere de eerste van iedere volgende maand.

Zegt dat bij gebreke van eiser op verzet aan eender betalingen te voldoen, de ganse schuld opeisbaar zal worden van rechtswege en zonder verdere aanmaning.

Verwijst eiser op verzet tot de kosten van het geding, uitgenomen deze verbonden aan de oorspronkelijke dagvaarding en de betekening van het bestreden vonnis, die ten laste zijn van verweerder op verzet.

Verklaart tegenwoordig vonnis uitvoerbaar bij voorraad spijs alle voorziening zonder borg.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

7e Kamer. — 28 Januari 1949

Voorzitter : M. Goris.

Referendaris : M. Arendt.

Pleiters : Mrs. Speyer, R. Donnet en Van Oekel.

Onrechtmatige daad. — Weghalen van inboedels van Joden tijdens de bezetting. — Aansprakelijkheid van de verhuizer. — Voorbehoud van rechten tegenover de dienst van het sequester.

Daar er geen enkele Duitse «Verordnung» heeft bestaan, krachtens welke de goederen der in België wonende Joden verbeurd werden verklaard, zijn de joodse inboedels eenvoudig feitelijk weggenomen zonder dat zulks op enig wetsvoorschrift steunde. De materiële weghaling door de verhuizer is derhalve oorzaak geweest van de ingetreden schade en de verhuizer is voor de vergoeding daarvan medeaansprakelijk.

Ofschoon de sequestratie van de goederen van verweerder in de loop van het geding opgeheven is, moet aan eisers akte worden verleend van het door hen t.a.v. de Dienst van het Sequester gemaakte voorbehoud van rechten, zulks wegens de terugwerkende kracht van het vonnis tot op de dag van de inleidende dagvaarding.

Ginsburg en cs. t/Arthur Pierre en Dienst van het Sequester.

Gezien de geboekte dagvaarding van 22 Mei 1947, strekkende tot betaling als schadevergoeding van de

som van 250.000 frank, te vermeerderen, te vermindern of verder te bepalen in de loop van het geding, wegens het opladen en wegvoeren door verweerder Arthur Pierre, en zulks voor rekening en ten bate van de vijand, van de gehele inboedel toebehorend aan aanleggers ;

Aangezien bij middel van besluiten op zegel aanleggers vragen het bewijs te mogen brengen door alle middelen van recht, getuigen inbegrepen, van het feit van bedoelde materiële weghaling door verweerder, alsook van de waarde van hun meubelen ;

Aangezien vaststaat :

dat verweerder Arthur Pierre, vervolgd voor de Krijgsraad van Antwerpen onder de betichting «..... vanaf 12 October 1942 tot 4 September 1944 duizenden inboedels van Joden te hebben opgeladen en vervoerd voor de vijand van aan de woonst tot de verzamelplaats en van de verzamelplaats tot aan het schip.....» veroordeeld werd wegens deze feiten bij vonnis, gevelde op 24 April 1946 ;

Dat dit vonnis bekrachtigd werd door het arrest de 7de Mei 1947 gewezen door het Krijgshof ;

Dat Pierre zich in verbreking voorzag, maar dat zijn eis verworpen werd bij arrest, op 8 December 1947 gevelde, door het Hof van Verbreking ;

Aangezien dienvolgens luidens een vaste en eenstemmige rechtspraak onherroepelijk bewezen is « erga omnes » dat Pierre zich schuldig gemaakt heeft aan de feiten, vermeld in de betichting ;

Aangezien verweerder Pierre thans beweert dat bedoelde meubelen niet door hem weggehaald werden, maar wel door een andere verhuizer, eveneens aangesteld door de Duitsers en dat, overigens in de veronderstelling dat aanleggers er in zouden slagen toch het bewijs te leveren, dat Pierre de ware schuldige is, er geen verband van oorzaak tot gevolg zou bestaan tussen dit feit en de schade, waarvoor vergoeding geëist wordt en zulks om reden dat op het ogenblik van hunne weghaling de meubelen alreeds door de vijand in beslag en in bezit genomen waren ;

Aangezien de Krijgsraad de gelegenheid gehad heeft dit argument te weerleggen wanneer hij aanstipte dat er «.....geen enkele «Verordnung» bestond waardoor de goederen der Belgische Joden verbeurd werden verklaard » en dat Rosenberg in Nuremberg bekend heeft dat de inboedels der Joden eenvoudig weggeplunderd werden..... » ;

Aangezien, aldus, de zagezegde voorafgaande inbeslagneming, door verweerder ingeroepen, niet de minste juridische waarde kon hebben, zelfs in de ogen van de vijand en geen nadelig gevolg voor aanleggers zou gehad hebben, indien de materiële weghaling, uitgevoerd door verweerder, niet plaats gegrepen had ;

Aangezien dient aangestipt te worden dat het Hof van Verbreking, uitspraak doende over de eis, ingesteld door de burgerlijke partijen, zich als volgt uitgedrukt heeft nopens het middel ontleend aan de bewering dat bewuste voorafgaande inbeslagneming het schuldig karakter van de materiële weghaling zou hebben ontzenuwd ;

«..... Dat noch uit de geest, noch uit de bewoordingen van art. 115 par 2 al 4 van het Strafwetboek blijkt dat het vervoer van de in de eerste drie alinea's van voormeld artikel vermelde zaken niet strafbaar is, wanneer het geschiedt na de inbeslagneming van die goederen door de vijanden van de Staat... » ;

Aangezien, zodus, gelijk de Krijgsraad het alreeds geoordeeld heeft verweerder geacht moet worden zich medeplichtig gemaakt te hebben aan de wederrechtelijke ontvreemding der inboedels door de vijand en

dienvolgens *medeverantwoordelijk te zijn voor de schade*;

Aangezien anderzijds, niettegenstaande dat het sequester van de goederen van verweerder opgeheven werd, in de loop des geding, het voorbehoud, gemaakt door aanleggers tegenover de *Dienst van het Sequester*, gerechtigd is, gelet op de terugwerkende kracht van het te vellen vonnis op de dag der inleidende dagvaarding;

Om deze redenen,

Laat aanleggers toe te bewijzen door alle middelen van recht, getuigen inbegrepen: (verschillende feiten).

Geeft akte aan aanleggers van hun voorbehoud hunner rechten tegenover de *Dienst van het Sequester*;

Behoudt de kosten voor, die van dagvaarding en op de rolzetting tegen de *Dienst van het Sequester* inbegrepen;

Zegt het vonnis uitvoerbaar niettegenstaande hoger beroep en zonder zekerheidsstelling.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

Kort geding. — 28 October 1948.

Voorzitter: M. Van Kerckhoven.

Referendaris: M. Schoonen.

Pleiters: Mrs. Crick (Brussel) en J. De Raedemaeker.

Onerlijke mededinging (K.B. van 23 December 1934).

— Niet-ontvankelijkheid van een te ruim gestelde vordering.

De vordering tot verbod van de door verweerder vertoonde ijsrevue en sluiting van het gebouw, waarin dat schouwspel wordt opgevoerd, is niet-ontvankelijk daar op grond van het K. B. van 23 December 1934 alleen het verbod kan worden opgelegd om « bepaalde » geïncrimineerde feiten voort te zetten, doch niet kan worden verboden een vertoning in haar geheel, noch bevel worden gegeven tot sluiting van het gebouw, waarin de vertoning plaats vindt.

S. V. Luxor t/ Vandeneede.

Aangezien de eis ten doel heeft de door verweerder in « Rubenspaleis » ingerichte vertoningen op ijs verder te laten doorgaan en eiseres te horen machtigen om, door de eerste daartoe aangezochte deurwaarder, de ingang tot de instelling van gedaagde te doen versperren of sluiten;

Aangezien eiseres zich beklagt dat verweerder de revue, die hij uitbaat, betitelt « Ice Revue 1948 » en « Ice Follies 1948 », wanneer zij haar vertoningen benoemt « Tover ijsrevue », « Féerie de la Glace », en « Ice Revue »; dat zij ook verwijt aan verweerder dat hij zijn vertoningen op touw gezet heeft met de medewerking van artisten die zich jegens eiseres verbonden hadden en die dan — zij zegt echter niet door wie — overgehaald werden en aan zijn dienst verbonden;

Dat zijn vertoningen die van eiseres nabootsen; dat haar heel de muzikale partitie ontnomen werd — zij zegt dan ook niet door wie —; dat eiseres daaruit besluit dat verweerder een verwarring tracht te stichten tussen zijn voorstellingen en die van eiseres, wat zou blijken uit de benamingen van de voorstellin-

gen, uit de aanplakbrieven en uit de pers-aankondigingen;

Dat eiseres doet gelden dat zij de betiteling « Ice Follies » en « Ice Revue » reeds vroeger gebruikt heeft, wat verwarring moet stichten;

Dat eiseres eindelijk verwijt aan verweerder, dat hij op zijn aanplakbrieven aankondigde: « de sensationele nieuwigheid van New-York, Londen, Parijs, Zürich » te Antwerpen; « ook bij ons », terwijl verweerder die voorstellingen nooit te Londen, Parijs of New-York vertoond heeft;

Aangezien in de veronderstelling, dat al deze feiten zouden vaststaan en dat zij, alle te gaar, feiten van oneerlijke mededinging zouden uitmaken, wat in het huidig geval zelfs niet dient onderzocht, dan zou de vordering van eiser niet ontvankelijk zijn, daar zij enkel het recht zou hebben — volgens de bepalingen van het K. B. van 23 December 1934, verbod te doen opleggen aan de voortzetting der foutieve verweten feiten, doch niet — in het huidig geval — de ganse vertoningen te doen verbieden, en de ingang van de instelling te doen sluiten; daar eiseres zelfs niet beweert dat zij het uitsluitend recht zou bezitten een revue op ijs uit te baten;

Aangezien de eis zoals ingesteld dus niet ontvankelijk is;

Om deze redenen:

Alle andere of tegenstrijdige besluiten verwerpende, Zeggen dat de eis niet ontvankelijk is en verwijzen eiseres in de kosten.

NOOT: Zie in dit nummer de beslissing van dezelfde rechtbank d.d. 1 October 1948, geveld in een gelijkwaardig geschil tussen dezelfde partijen. Vgl. Fredericq, *Traité de droit commercial belge*, T. II, p. 194 e.v.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

Kort geding. — 1 October 1948.

Voorzitter: M. Van Kerckhoven.

Referendaris: M. Schoonen.

Pleiters: Mrs J. De Raedemaeker en Crick (Brussel)

1. Dagvaarding. — Het ontbreken van bepaalde vermeldingen in de dagvaarding heeft in casu nietigheid daarvan niet ten gevolge.

2. Onerlijke mededinging. — Toepasselijkheid van het K.B. van 23 December 1934.

1. *Het niet vermeld zijn van eisers' handelsregisternummer in de dagvaarding heeft de nietigheid daarvan niet ten gevolge, nu in de loop van het geding gebleken is, dat de inschrijving in werkelijkheid bestaat.*

De niet-vermelding van eisers' beroep en van de hoedanigheid, waarin hij zijn vordering instelt, is in casu van weinig belang, daar de persoon van eiser aan verweerster voldoende bekend is.

2. *De ingestelde vordering vindt geen steun in het K.B. van 23 December 1934 op de oneerlijke mededinging.*

Niet alle feiten van oneerlijke mededinging vallen onder dit koninklijk besluit doch alleen die welke verband houden met merken, handelsnaam enz. . . van voormeld K.B. bij middel van reclame of door andere middelen zou getracht hebben of trachten verwarring te doen ontstaan tussen de door haar

ingerichte ysrevue en de door eiser vertoonde, is meergenoemd K.B. niet van toepassing.

Vandeneede t / S. V. Luxor en Spectacles Maison Bleue.

Aangezien de eis ten doel heeft verbod te doen opleggen aan verweerster de door haar aangekondigde vertoningen te laten doorgaan;

Ontvankelijkheid :

Aangezien de dagvaarding het nummer van het handelsregister waarop eiser ingeschreven is niet vermeldt, doch het in de loop der debatten gebleken is dat de inschrijving werkelijk bestaat; dat verweerster ten onrechte staande houdt dat, door de niet vermelding van het nummer in het inleidend exploit van rechtsingang, de dagvaarding nietig is; dat dit beginsel door het Hof van Verbreking in het Arrest van 4 Maart 1943 werd vastgelegd in tegenovergestelde zin;

Aangezien de aanduiding van eisers beroep en van de hoedanigheid in de welke hij zijn vordering instelt, weinig belang biedt, in de huidige zaak, daar de eenzelligheid van eiser voldoende bekend staat aan verweerster (Verbreking 20 November 1941);

Aangezien de eis, zoals ingesteld, klaar en duidelijk is;

Ten Gronde :

Aangezien de eis als grond heeft de wet van 23 December 1934 op de mededinging;

Aangezien deze wet in het Wetboek voorkomt onder andere wetsbepalingen betreffende de « uitvindingsbrevetten, het nijverheidseigendom en de merken »; dat zulks er op wijst, dat deze wet beoogt al wat overeenstemt met merken, benamingen enz., zoals het overigens blijkt uit het comparatief lezen van de verschillende feiten opgesomd als voorbeelden in de beschikkingen van paragraaf a) tot g) in art. 2 van gezegde wet;

Dat aldus alle feiten van oneerlijke mededinging niet noodzakelijk onder toepassing van deze wet vallen;

Aangezien het verwijt van eiser in feite bestaat uit wat volgt: « kwaadwillig een daadzaak gepleegd te hebben ter gelegenheid van haar handel, en dienende, niet om winst te verwezenlijken of om een mededingerschap uit te maken, maar enkel en alleen om met voorbedachte rade, de onderneming van eiser onmogelijk te maken en te niet te doen, en zich aldus een feitelijk monopolie, indruisend tegen de principes van vrijhandel, te verwezenlijken »;

Dat voorafgaandelijk dient opgemerkt dat alle feiten die naar zulk een doel streven niet noodzakelijk door de wet van 23 December 1934 beoogd zijn en toch desgevallend in beginsel, aanleiding zouden kunnen geven tot een veroordeling tot schadevergoeding op grond van oneerlijke of ongeoorloofde mededinging, zulks bij toepassing van art. 1382 van het B.W.B.;

Aangezien in feite, eiser zich beklagt dat verweerster een dergelijke vertoning revue op ijs op touw gezet heeft te beginnen van de zelfde dag, op het zelfde uur, in de zelfde stad, en zulks op zeer korte afstand van het toneel waar hij, — eiser — een revue op ijs, voor de eerste maal besloten had te vertonen;

Aangezien in het kader van de beschikkingen van de wet van 23 December 1934, door eiser niet wordt verwezen aan verweerster, dat zij bij middel van reklaam of daarmede gelijkstaande middelen getracht heeft of tracht een verwarring tussen de twee spektakels te stichten;

Aangezien de door eiser in haar mondelinge besluiten onder n° 1 tot en met 11 omschreven feiten, niet vallen onder toepassing van de wet van 23 December 1934, gezien de geest en de bedoeling van deze wet zoals het hierboven werd uiteengezet;

Aangezien hieruit blijkt, dat de eis niet gegrond is;

Om deze redenen,

Wijzen eiser van zijn eis af en verwijzen hem in de kosten.

NOOT : Zie in dit nummer de beslissing van 28 October 1948 van dezelfde rechtbank, geveld in een gelijkwaardig geschil tussen dezelfde partijen. Vgl. ook Fredericq *Traité de droit commercial belge*, T. II, blz. 194 e.v.

Betreffende het eerste punt, vgl. Braas, *Précis de procédure civile*, T. II, nrs 835-837; Cass, 20 November 1941, Pas. 1941, 1, 423.

3e Kanton — 8 Mei 1948.

Vrederechter : M. Van Nuffel.

Pleiters : Mrs. Van der Donckt, Oyen en Van den Bergh.

Levensonderhoud. — Werking van een vonnis ingevolge art. 214 b, B.W. tegenover een derde-schuldenaar. — Werklozensteun : verhouding tussen art. 214 b., B.W. en art. 8, par. 3 van het wetsbesluit van 28 December 1944.

Een derde-schuldenaar, onder wie een vonnis ingevolge de wet van 20 Juli 1932 wordt ten uitvoer gelegd, heeft zich naar dit vonnis te gedragen zonder in de beoordeling van de juistheid daarvan te mogen treden i.v.m. zijn opvatting omtrent de strekking van de door de rechter toegepaste wetsbepalingen.

Bij artikel 214 B.W. wordt aan een der echtgenoten delegatie gegeven tot het rechtstreeks innen van gelden aan de andere echtgenoot verschuldigd.

Art. 8 par. 3, van het wetsbesluit van 28 December 1944 kent in een bepaald geval aan de echtgenote een rechtstreeks recht toe op de vergoeding, die ingevolge de regeling omtrent de maatschappelijke zekerheid wordt uitgekeerd. Laatstgenoemde bepaling heeft alleen ten doel de verkwisting door de man van de uitkeringen voor werklozensteun te voorkomen; zij heeft echter geen enkele wijziging gebracht in de voorschriften van art. 214b, B.W., die van openbare orde zijn.

Bulthé t./ Bulthé en A.C.V.

A.C.V. t./ Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg.

Aangezien bij vonnis dezer rechtbank de dato 6 September 1947 geboekt, aanlegster in de hoofdeis gemachtigd werd bij toepassing van artikel 214 b van het Burgerlijk Wetboek rechtstreeks bij uitsluiting van haar echtgenoot, in ontvangst te nemen op zijn werklozensteun bij het Algemeen Christelijk Vakverbond, Nationalestraat, 109 te Antwerpen, een bedrag van 50 % per maand en dit vanaf de eerstkomende betaaldag na de betekening van het vonnis en zolang er in rechte niet anders zou worden over beslist;

Aangezien gezegd vonnis regelmatig betekend werd door de griffier aan tweede verweerster, het Algemeen Christelijk Vakverbond, in dato van 11 September 1947;

Aangezien het Algemeen Christelijk Vakverbond, alhoewel het haar schuld tegenover de echtgenoot van aanlegster niet ontkent, geweigerd heeft het bedrag, voor hetwelk aan aanlegster machtiging werd verleend bij ons voormeld vonnis, aan aanlegster uit te keren;

Dat zij deze weigering grondt op art. 8, par. 3 van de Besluitwet van 28 December 1944, waarbij wordt bepaald: « Ingeval de echtgenote zich er over beklagt dat de titularis de prestaties verkwist, kan de vrederechter beslissen dat ze aan de klager zullen uitgekeerd worden ».

Aangezien naar de zienswijze van het Algemeen Christelijk Vakverbond voorzeggde bepaling ten gevolge heeft, dat artikel 214 b op het huidige geval niet van toepassing kan zijn;

Aangezien het Algemeen Christelijk Vakverbond zich eenvoudig te gedragen had naar de beslissing van het vonnis de dato 6 September 1947, dat haar op regelmatige wijze werd betekend; dat indien tweede verweerster niet akkoord was met deze beslissing, zij aan eerste verweerder Bulthé, de raad kon geven daartegen hoger beroep aan te tekenen, doch dat hare tussenkomst strikt moest beperkt blijven tot het geven van die raad;

Aangezien het vanzelf spreekt dat de uitvoerbaarheid van een vonnis inzake de wederzijdse verplichtingen tussen de echtgenoten niet afhankelijk kan worden gesteld van de mening, die de derde schuldenaar er op nahoudt over de draagkracht van de wettelijke bepalingen, die de rechter toepast in het vonnis dat hem betekend wordt; dat het in het tegenovergesteld geval in de macht liggen zou van de schuldenaar van de in gebreke blijvende echtgenoot, of er al of niet enig gevolg moet worden gegeven aan de beslissingen, die hem overeenkomstig de wet van 20 Juli 1932 worden betekend;

Aangezien er overigens geen de minste twijfel bestaat nopens de respectievelijke toepassing van art. 214 b en art. 8, par. 3 van de besluitwet van 28 December 1944;

Dat inderdaad bij art. 214 b aan een der echtgenoten een delegatie wordt gegeven voor het rechtstreeks innen van gelden die verschuldigd zijn aan de andere echtgenoot, dan wanneer art. 8, par. 3 van de besluitwet van 28 December 1944 in een bepaald geval een rechtstreeks recht toekent aan de echtgenote op de vergoeding, die ingevolge de maatschappelijke zekerheid wordt uitgekeerd;

Dat laatstgenoemde bepaling alleen ten doel heeft de verkwisting van de vergoeding voor werklozensteun te voorkomen maar noch rechtstreeks, noch onrechtstreeks, een wijziging heeft gebracht aan de bepaling van art. 214 b, die van openbare orde zijn;

Aangezien het recht van aanlegster, dame Bulthé, rechtstreeks van tweede verweerster, het Algemeen Christelijk Vakverbond, te ontvangen het gedeelte van het steungeld, bepaald bij voornoemd vonnis, onbetwistbaar is; dat zij krachtens de bekomen machtiging gerechtigd is het haar toegekend bedrag van tweede verweerster op te eisen zowel rechtstreeks als bij wijze van vergoeding voor de niet te verrechtvaardigde houding, die tweede verweerster heeft aangenomen en die aanlegster belet heeft bedragen te innen, die onontbeerlijk zijn voor haar bestaan;

Aangezien de Belgische Staat terecht doet opmerken dat de uitbetaling van de werklozensteun door het Algemeen Christelijk Vakverbond moet geschieden onder de uitsluitende verantwoordelijkheid van laatstgenoemde en in zake geroepene slechts een taak van controle heeft over het gebruik van de vergoedingen; dat de taak, aan de in zake geroepene partij toevertrouwd, van die aard is dat zij het verlenen van een

voorafgaande toestemming in zake de uitkering van werklozensteun uitsluit en dat het in elk geval onaanneembaar zijn zou, dat alvorens zich te gedragen naar de beslissingen van een betekend vonnis een werklozenkas vooraf de toestemming zou moeten bekomen van de Belgische Staat;

Aangezien de verantwoordelijkheid van tweede verweerster in de hoofdeis tegenover de in zake geroepen partij nooit meer en beter kan gedekt zijn dan wanneer zij zich gedraagt naar de beslissingen van de haar betekende vonnissen;

Aangezien de eis tegen de in zake geroepen partij dan ook alle grond mist;

Om deze redenen :

Wij, Xavier Van Nuffel, Vrederechter van het 3de kanton van Antwerpen, recht doende op tegenspraak betreffende de hoofdeis: verklaren de eis gegrond; veroordelen tweede verweerster, het Algemeen Christelijk Vakverbond, tot de betaling aan aanlegster van een bedrag van 4.000 fr. met de gerechtelijke intresten;

Betreffende de eis tot vrijwaring: verklaren de eis tot vrijwaring van bindendverklaring van het vonnis ongegrond;

Wijzen aanlegster, het Algemeen Christelijk Vakverbond, daarvan af met de verwijzing in de gedingkosten.

NOOT: Vgl. Vred. Antwerpen, 3e kanton, 8 November 1947, R.W. 1947-1948, 936.

MEDEDELINGEN

DE SCHADEVERGOEDINGSACTIES VAN DE STAAT TEGEN POLITIEKE DELINQUENTEN

In het Rechtskundig Weekblad zijn verschillende noten gepubliceerd in verband met het bovengenoemde onderwerp. (Zie o.a. R.W. 1947-1948, 670 e.v. en 1948-1949, 668 e.v.)

De problematiek van dit actuele vraagstuk is thans treffend in het licht gesteld in een « Chronique de droit belge », verschenen in de laatste aflevering van de *Revue trimestrielle de droit civil* (n° 1, jaargang 48, Januari-Maart 1949). De auteurs van deze kroniek zijn de heren Paul Laloux en Claude Renard, professoren aan de rechtsfaculteit der hogeschool te Luik.

Na vastgesteld te hebben dat het Cassatiehof de rechtspraak der militaire gerechten i.v.m. de ontvankelijkheid en de gegrondheid van de schadevergoedingsacties van de Staat bekrachtigd heeft, onderzoeken zij vooreerst de verschillende daartegen aangevoerde argumenten. Een eerste argument bestaat in de bewering, dat de schade niet de burgerlijke maar de politieke rechten van de Staat aantast, daar de bedragen die de Staat heeft moeten uitgeven voor de organisatie en de instandhouding van de diensten belast met de gelijktijdige bestrijding van de vijandelijke propaganda en de misdadige activiteit van de betrokkene overheidsuitgaven zijn. Het Cassatiehof heeft zich beperkt tot een eenvoudig ontkennen van deze stelling; het verklaarde, dat de bedragen die door de Staat werden uitgegeven om te weerstaan aan de misdadige handelingen van de verdachten, een gevolg waren van het misdrijf en een krenking van de

burgerlijke rechten of van het patrimonium van de Staat. (Verbr. 5 Mei 1945, Pas. 1945, I, 156.)

Het Hof ging zelfs verder: het vernietigde de arresten van de militaire hoven, waarbij de aan de Staat toegekende vergoedingen werden verminderd met de bedragen van de overeenkomstig art. 123ter van het Strafwetboek uitgesproken verbeurdverklaringen. (Confiscatie van de opbrengst der criminele bedrijvigheid van de veroordeelde.) De verbeurdverklaring, aldus het hoogste gerechtshof, is een straf, die de krenking der politieke rechten van de Staat herstelt; de schadevergoedingen worden toegekend ingevolge de burgerlijke wetten en herstellen de schade die aan de burgerlijke belangen van de Staat werden toegebracht. (Arresten van 29 October, 26 November en 16 December 1945, Pas. 1945, I, 258, 279, 287 en 288.)

Vervolgens verwerpt het Hof van Verbreking een tweede argument, gesteund eensdeels op de onzekerheid t.a.v. het te bepalen bedrag der schade, anderdeels op de afwezigheid van elk bewijs omtrent het oorzakelijk verband; het doet dit door zich te verschansen achter de beoordelingsbevoegdheid van de rechter over de feiten. (Arresten van 25 Februari 1946, Pas. 1946, I, 144 en van 13 Januari 1947, Pas. 1947, I, 12.)

Voor wat de zedelijke schade betreft, werden de voorzieningen tegen de arresten die in deze schade slechts een aspect hadden gezien van de verstoring der sociale orde, waarvan het herstel door de publieke vordering verzekerd wordt, verworpen, zonder dat het Hof van Verbreking zich evenwel over de grond uitsprak. Het beperkte zich tot de motivering, dat de rechter over de feiten op in verbreking onaantastbare wijze de afwezigheid van zedelijke schade had vastgesteld en dat derhalve het opgeworpen middel feitelijke grondslag miste. (Arresten van 26 Juli 1945, Pas. 1945, I, 204 en 205.)

Daarom moet men zich ook niet verwonderen dat het Hof van Verbreking bij arrest van 9 Februari 1948 (Pas. 1948, I, 88), aanvaard heeft, dat de aantasting van de eer van de Staat grond kan opleveren tot vergoeding van stoffelijke en onstoffelijke schade.

Een derde argument tegen deze rechtspraak is getrokken uit artikel 12 van de Grondwet, waarbij de wederinvoering van de straf der algemene verbeurdverklaring verboden is. De toegekende schadevergoeding, waarvan het bedrag tengevolge van de onzekerheid van de hoegrootheid der schade in feite zal bepaald worden naar verhouding van het vermogen van de veroordeelde, komt, naar men zegt, praktisch neer op een wederinvoering van deze straf. Het Militaire Hof te Brussel (8 Maart 1946, Pas. 1946, II, 17) antwoordt daarop, dat in rechte de vergoeding het gevolg is van de geleden schade en dat, zo zij tot het resultaat: volledig verlies van alle goederen van de veroordeelde mocht voeren, dit slechts op onrechtstreekse wijze geschiedt tengevolge van het onvermogen van de schuldenaar. Deze redenering is juist van het ogenblik, dat men het principieel eens is over de vraag of hier een krenking van de burgerlijke rechten van de Staat betreft.

Naar het oordeel van de heren Laloux en Renard geeft dit stelsel van de rechtspraak stof tot een aantal juridische bedenkingen. Men kan vooreerst de vraag stellen, of het wel juist is, dat de aan de Staat toegebrachte schade een schending van zijn burgerlijk patrimonium betekent en of het hier niet uitsluitend gaat om een verstoring van de openbare orde en om openbare uitgaven van de overheid. Hetgeen in ieder geval bevreemdend is, is het feit, dat dit stelsel alleen

wordt toegepast in verband met misdrijven tegen de veiligheid van de Staat. Alle misdrijven immers verplichten de Staat materiële repressiemiddelen in werking te stellen, die hoge uitgaven vergen. Wellicht zal men opwerpen, dat de uitgaven ter bestrijding van de gewone criminaliteit en ter beteugeling van de gevolgen daarvan, in de begroting van de Staat normaal zijn, terwijl die waarvan men de terugbetaling eist, abnormaal zijn. (In deze zin Militair Hof te Brussel, 31 December 1948, J. T. 1949, 53). Maar de uitgaven noodzakelijk voor de gewone misdrijven zouden abnormaal kunnen worden, indien een bepaalde soort criminaliteit zich om een of andere reden op onrustbarende wijze moest uitbreiden. Op de keper beschouwd zouden er trouwens gendarmes noch strafrechtbanken meer nodig zijn, indien geen misdrijven meer werden begaan. Waarom bovendien deze leer niet toepassen op andere gevallen, die ongewone uitgaven vergen? Aldus legt de Staat uit oorzaak van de exceptionele economische omstandigheden een reglementering van prijzen op, waarvan de toepassing de oprichting van talrijke diensten en de in dienstneming van een leger ambtenaren en controleurs vereist. Men begrijpt bezwaarlijk waarom de overtredingen van deze reglementen niet een veroordeling tot schadevergoeding zouden motiveren wegens de uitgaven die de Staat deswege heeft moeten doen. De enorme uitbreiding, die dit stelsel van de rechtspraak logisch voor gevolg zou hebben, doet twijfel rijzen t.a.v. zijn juistheid. Het is overigens betekenisvol, dat onlangs dit stelsel op een misdrijf van vervalsing van rantsoeneringsbons werd toegepast. (Verbr. 8 November 1948; Gent, 27 October 1948, J. T. 1949, 100 en 105.) In de grond doen deze vergoedingen veeleer denken aan de idee ener private straf, maar daar het hier de Staat geldt is deze private straf niet van de geldboete, publiek straf, te onderscheiden.

Meer nog, op het gebied van de causaliteit is deze rechtspraak moeilijk te verzoenen met de eis van het Hof van Verbreking zelf, dat deze causaliteit op concrete en preciese wijze moet worden bepaald; indien kan worden bepaald dat het geheel der betreffende misdrijven de Staat tot bijkomende uitgaven heeft verplicht, dan blijkt het echter veel moeilijker om het bewijs te leveren, dat een welbepaald misdrijf effectief een eveneens welbepaalde schade heeft veroorzaakt. Welnu, een dergelijk bewijs wordt door artikel 1382 B.W. vereist. Trouwens, wat dit punt betreft wordt in de meest recente rechtspraak een redenering gevolgd, waarvan men de juistheid en scherpzinnigheid niet kan ontkennen. Het komt er op aan te onderscheiden tussen de bepaling van het schade-toebrengend feit en de schatting daarvan. De schatting kan bij benadering geschieden, maar zij onderstelt voorafgaand een juiste bepaling en een formeel bewijs van het schadetoebrengend feit. Deze leer, die door het Hof van Verbreking niet werd tegengesproken, moet volgens de professoren Laloux en Renard worden goedgekeurd. Zij is een voorbeeld van die quasi-spontane en instinctieve reactie van de juridische geest tegen de excessen van een te absoluut beginsel en steunt op de meest fundamentele gegevens van de leer betreffende de aansprakelijkheid en het bewijs. Het schijnt inderdaad wel te zijn gebeurd, dat tussen de schatting van de schade en de bepaling ervan verwarring is ontstaan: wanneer een stoffelijke schade absoluut onmogelijk te becijferen is op grond van welkdanige concrete gegevens ook, dan is daardoor aangetoond, dat deze schade in de werkelijkheid niet te bepalen is. Het Militaire Hof te Brussel heeft bij arrest van 24 Maart 1948 (J. T. 1949, 106) deze zo redelijke idee klaar geformuleerd. Dit ge-

beurde naar aanleiding van een zaak betreffende vervalsing van rantsoeneringsbons, waardoor aan het Hof niet het verwijt kon gemaakt worden, dat het zich mild tegenover « incivieken » betoonde.

Eindelijk, indien het om een aantasting van de *burgerlijke* rechten van de Staat gaat, moet men dan halverwege blijven staan? Indien de Staat supplementaire uitgaven heeft gedaan was dit slechts mogelijk dank aan de middelen, die de burgers hem ter beschikking hebben gesteld; zijn in laatste instantie dan deze burgers niet de werkelijke burgerlijke slachtoffers van de misdrijven?

Betreffende de vergoeding der door de Staat geleden *zedelijke* schade moeten ook enkele opmerkingen worden gemaakt, onafhankelijk van de discussies van algemene aard, die door dit vraagstuk worden opgeworpen. Het is zeker, dat de Staat, rechtspersoon, geen zedelijk lijden kan ondergaan. Op dit plan zouden veeleer de goede burgers de werkelijke slachtoffers van de schade zijn. Maar hierover gaat het niet: op het spel staat de schending van de faam van de Staat. Het misdrijf tegen de veiligheid van de Staat heeft aan deze laatste een schade veroorzaakt bestaande in een vermindering van zijn eer; de Staat heeft « souffert dans son prestige par les atteintes que le coupable a apportées aux traditions d'honneur, qui constituent le patrimoine national ».

Men kan zich evenwel afvragen, of deze schending een onstoffelijke schade kan toebrengen aan iemand, die verondersteld wordt niet vatbaar voor lijden te zijn? In werkelijkheid is deze krenking niet verschillend van de verstoring der openbare orde, welke door de straf beteugeld wordt.

Is het overigens niet stotend, dat de Staat de krenking van zijn eer wil te gelde maken? In dergelijke ernstige zaken kan de majesteit van de Staat als Grote Rechtdoener niets winnen bij het dubbelzinnige compagnonschap van de Staat-fiscus. Naar onze mening, op gevaar af in een vreemd, maar werkelijk anthropomorphisme te vervallen, kan de aanranding op de « consideratie » van een rechtspersoon alleen een stoffelijke en niet een onstoffelijke schade veroorzaken. Nogmaals, is trouwens de zedelijke schade evenals de stoffelijke schade niet, zij het in verschillende graad, het gevolg van elk misdrijf? Wanneer morgen de aanslagen op de zeden en de gewapende overvallen zouden toenemen, zou dan daaruit voor de nationale gemeenschap niet een zeker discrediet en een zekere oneer voortvloeien, waarvoor rekenschap aan de schuldigen zou moeten worden gevraagd?

Het komt ons derhalve voor, dat het *enkele feit van het misdrijf*, hoe ernstig dit ook moge zijn, niet als een bron van stoffelijke en onstoffelijke schade voor de Staat mag beschouwd worden. De aanslag op de begroting van de Staat en op de eer van de nationale collectiviteit is de uitdrukking zelve van de aanslag gepleegd tegen de openbare orde. De materiële schade kan slechts ontstaan door een *directe*

aanslag op het *vermogen* van de Staat. (Bv. vernietiging door bommen van een staatsgebouw.) De zedelijke schade daarentegen moet resoluut van de hand gewezen worden.

Niets zou van meer divinatoire aard zijn dan zijn schatting en zijn bepaling. Bovendien kan de vraag worden gesteld of de eer van de Staat door de toekenning aan de schatkist van enkele ellendige stuivers hersteld wordt, het genot van een geldsom vermagen in een zekere mate de zedelijke schade te compenseren die door een fysieke persoon werd geleden, daar deze som hem in staat stelt zich sommige genoegens te verschaffen, die in kleinere of grotere omvang zijn *lijden* zullen verzachten. Voor de Staat betekent deze som niets: een onopgemerkt artikel in de begroting, een druppel in het vat der Danaïeden. Ook komt het ons voor, dat het Hof van Verbreking de ware belangen van het recht gelukkiger gediend heeft door zijn arrest van 1 December 1930 (Pas. 1930, I, 372); toen men voor het hoogste gerechtshof stelde dat de overheid een zedelijk belang had bij de nakoming van zijn reglementen en bij de handhaving van haar gezag, luidde het antwoord: « Protéger par l'action publique, cet intérêt ne peut à lui seul servir de fondement à une action civile; qu'en décider autrement reviendrait à admettre le principe que toute infraction à un règlement communal, à un règlement provincial ou à une loi autoriserait les communes, les provinces ou l'état à se constituer partie civile. » Men kon het niet beter zeggen, aldus besluiten de heren Laloux en Renard dit overzicht.

D. W.

TIJDSCHRIFTEN

Nederlands Juristenblad. — 4 Juni 1949, nr 23.

Mr. J. H. Slotemaker, Aftrek van voorlopige hechtenis. — Mr. G. C. M. Van Nijnatten, Documents on Italian war crimes.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-Ambt en Registratie. — Nr 4089 van 4 Juni 1949.

Dr. A. R. de Bruyn, Het nieuwe kinderrecht en het notariaat. — Mr. Drs. A. C. Verbeek, Vruchtgebruik van aandelen m.o. Prof. Mr. Ph. A. N. Houwing. — Mr. K. N. Korteweg, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Zakenrecht.

Journal des Tribunaux. — Nr 3813 van 5 Juni 1949. Camille Gutt, Les étapes d'une campagne.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"